

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

DIAKONIE JAKO SLUŽBA LÁSKY V BIBLICKÉM POJETÍ

DIAKONIA AS A SERVICE IN A BIBLE CONCEPTION

Vedoucí práce:

Prof. ThDr. Ján Liguš, PhD.

Autor:

Milan LIBA

Praha 2009

Anotace

Bakalářská práce popisuje diakonii jako službu lásky jako jednu z nejdůležitějších služeb v církvi. Tato služba byla zřízena už v rané církvi, byla zaměřena jak na oblast hmotnou, tak i duchovní. Diakonie úzce souvisí s největším posláním církve, a to s evangelizací. Práce popisuje diakonii z pohledu Starého a Nového zákona, včetně terminologie a ustanovení diakonátu jako služby lásky v prvotní církvi. V další části je rozebraná dnešní podoba diakonie jako služby v církvi i v rámci sociální práce. V závěrečné části je přehled diakonických organizací.

Annotation

Bachelor work describes diakonia as a service of Christian one of the most important services of Christian church. This service was executed with the first Christian related to material help as well as the spiritual due. The diakonia is very close connected to the greater mission of Christian church and of evangelization. The submitted work describes the diakonia from view of the Old and the New Testament including introducing diakonia as the service of Christian hope within the first Christian church. In other parts will be analyzed present form of diakonia as the Christian social services. In the last part the work offers view of Christian charity organization.

Klíčová slova

Diákon, diakonie, služebník, sociální služba, agapé, solidarita, církev, evangelizace, misie

Keywords

deacon, diakonia, servant, social service, charity, solidarity, church, evangelization, mission

Poděkování

Velmi rád bych poděkoval a vyslovil uznání všem, kteří mi pomáhali při vzniku této práce. Především panu profesorovi Jánů Ligušovi, vedoucímu své bakalářské práce za trpělivé vedení a množství praktických rad. Dále bych chtěl poděkovat své milované ženě Kateřině za její trpělivost a lásku.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem DIAKONIE JAKO SLUŽBA LÁSKY V BIBLICKÉM POJETÍ zpracoval samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze dne 26. srpna 2009

Milan Liba

OBSAH

ÚVOD	7
1. SLUŽBA LÁSKY VE STARÉM ZÁKONĚ	9
2. SLUŽBA LÁSKY V NOVÉM ZÁKONĚ	11
2.1. POJEM DIAKONIA	11
2.2. POJEM DIAKONOS	11
2.3. POJEM DIAKONEO	13
2.4. JEŽÍŠ JAKO DOULOS	13
2.5. SLUŽBA LÁSKY V PRVOTNÍ CÍRKVI.....	14
2.5.1. <i>Ustanovení diakonátu</i>	16
2.5.2. <i>Prvních sedm diakonů</i>	17
2.5.3. <i>Diakonát jako podíl na službě biskupa</i>	19
2.5.4. <i>Vlastnosti diakona</i>	19
2.5.5. <i>Diakonie žen</i>	20
3. STRUČNÝ HISTORICKÝ PŘEHLED O DIAKONII	22
4. DIAKONIE JAKO KŘESŤANSKÁ SLUŽBA LÁSKY	26
4.1. CHARAKTERISTIKA DIAKONIE.....	27
4.1.1. <i>Viditelné projevy diakonie</i>	27
4.1.2. <i>Předpoklady diakonie</i>	28
4.1.3. <i>Církevní diakonie</i>	29
4.1.4. <i>Sborová diakonie</i>	30
4.1.5. <i>Obnova institucionální diakonie</i>	31
4.2. VLASTNOSTI DIÁKONA.....	31
4.3. DIAKONIE JAKO SLUŽBA LÁSKY	32
5. DIAKONIE V ŠIRŠÍM BIBLICKÉM POJETÍ	34
5.1. SLUŽBA SLOVEM.....	34
5.2. EVANGELIZAČNÍ SLUŽBA	34
5.3. SLUŽBA MISÍ	35

5.4. SLUŽBA PASTORACÍ	36
5.6. DIAKONIE PŘI BOHOSLUŽBĚ.....	36
5.7. SLUŽBA LÁSKY V ADMINISTRATIVĚ.....	37
5.8. SBOROVÁ SESTRA	37
6. DIAKONIE JAKO SOCIÁLNÍ PRÁCE.....	39
6.1. SOCIÁLNÍ PRÁCE JAKO SLUŽBA SPOLEČENSKÉ SPRÁVEDLNOSTI.....	39
6.2. DIAKONIE JAKO FORMA SOCIÁLNÍ PRÁCE.....	40
6.2.1. <i>Služba nemocným a umírajícím</i>	41
6.2.2. <i>Služba starým lidem</i>	42
6.2.3. <i>Pomoc při traumatu ze ztráty</i>	42
6.2.4. <i>Služba pomoci při ztrátě nebo odchodu ze zaměstnání</i>	42
6.2.5. <i>Služba solidarity – sbírka na chudé</i>	43
6.2.6. <i>Služba sociálně vyloučeným</i>	43
7. PŘEHLED INSTITUCIONÁLNĚ UKOTVENÝCH PROJEVŮ DIAKONIE ...	46
7.1. ČESKÉ KATOLICKÉ CHARITY	46
7.2. SLEZSKÁ DIAKONIE.....	47
7.3. DIAKONIE PŘI CÍRKVÍ ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ	47
7.4. DIAKONIE ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ	47
7.5. ARMÁDA SPÁSY	48
7.6. MALTÉZSKÁ POMOC	48
7.7. DIAKONIE PŘI CÍRKVI BRATRSKÉ.....	49
7.8. DIAKONIE BRATRSKÉ JEDNOTY BAPTISTŮ	49
7.9. DIAKONIE PŘI EVANGELICKÉ CÍRKVI METHODISTICKÉ	49
7.10. DIAKONIE APOŠTOLSKÉ CÍRKVE.....	49
7.11. DIAKONIE CÍRKVE ADVENTISTŮ SEDMÉHO DNE.....	50
ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53
SUMMARY	57

ÚVOD

Předložená bakalářská práce má název „Diakonie jako služba lásky v biblickém pojetí“. Téma je koncipováno jako prakticko-teologické a zvolil jsem si jej po mnohaletých zkušenostech v pastorační práci. Po jistých zkušenostech v diakonii můžu říct, že tato služba je jedna z nejdůležitějších služeb ve sboru i přesto, že se často diakonii v církvi nepřiznává její pravá hodnota. Důvodů, proč je tato práce tak důležitá, vidím několik. Tím prvním je fakt, že tato služba byla zřízena už v rané církvi (Sk 6,1-5). Druhým důvodem je skutečnost, že diakonie se týká všech členů církve, nikoliv jenom určité věkové nebo zájmové skupiny. Dále platí, že diakonie je zaměřena na všechny potřeby sborového společenství, a to jak na oblast hmotnou, tak i duchovní. Posledním důvodem je, že diakonie úzce souvisí s největším posláním církve, s evangelizací. Jestliže evangelizace přivádí jednotlivce ke Kristu, pak diakonie spolu s duchovní péčí přebírá roli pečovatele.

Tato práce má přispět k tomu, aby tento obor praktické teologie měl v našich sborech patřičné místo, které mu patří. Je totiž nesporným faktem, že o diakonii se mluví velice málo, možná proto, že tato práce není v současné době až tak populární. Už jen proto, že někdy není navenek vidět. Je zajímavější a mnohem atraktivnější dělat nějaké akce, programy, projekty, o kterých se pak bude třeba někde psát. Je moderní dělat projekty, které jsou vidět, umí se prosadit, něčeho dosáhnou, ohromí. To vše je mnohem zajímavější, než navštěvovat nemocnou sestru a povzbuzovat ji v jejich posledních chvílích na tomto světě. Je to mnohem zajímavější než se vytrvale dennodenně modlit za bratra ve sboru, který propadá malomyslnosti; nebo čas od času telefonem povzbuzovat bratra či sestru ze sboru a naslouchat, radit a prakticky pomáhat.

Rád bych touto prací předal poznatky které by v budoucnu mohly sloužit jako výměna zkušeností z této práce.

První kapitola popisuje krátce diakonii jako službu lásky ve Starém zákoně. Za ni následuje popis diakonie z pohledu Nového zákona, včetně terminologie diakonie a ustanovení diakonátu jako služby lásky v prvotní církvi. Ve čtvrté kapitole jsem stručně popsal vývoj diakonie až po současnost. V páté a šesté kapitole se věnuji Diakonii jako služby lásky v dnešní době v církvi i v rámci sociální práce. V sedmé kapitole jsem stručně

shrnuje institucionálně ukotvené projevy diakonie - tedy organizované formy poskytování sociální práce, které v jednotlivých církvích fungují. Tímto jsem chtěl poukázat na škálu diakonických činností, které konají naši sourozenci v Kristu z ostatních církví.

1. SLUŽBA LÁSKY VE STARÉM ZÁKONĚ

Ve Starém zákoně se setkáváme se službou lásky v Izraelském národě. Určitým osobám má Mojžíš svěřit úkoly, aby nemusel všechno vykonávat sám. O této situaci se dočteme ještě před vydáním Desatera, když Mojžíš navštíví tchána Jitra. On vidí jeho vyčerpanost, protože sám lidem radí a „učí je znát Boží nařízení a řády (Ex 18,16). Mojžíšův tchán mu proto říká: *„Vyhleďni si pak ze všeho lidu schopné muže, kteří se bojí Boha, muže důvěryhodné, kteří nenávidí úplatek. Dosad' je nad nimi za správce nad tisíci, sty, padesáti a deseti. Oni budou soudit lid, kdykoliv bude třeba. Každou důležitou záležitost přednesou tobě, každou menší záležitost rozsoudí sami. Ulehči si své břímě, ať jej nesou s tebou“* (Ex 18, 19-22). Termín „*mišpat*“ (soudit), který je zde v textu použit, lze také přeložit jako „rozlišovat, zachraňovat či pomáhat“.¹ Mužů má být více, mají mít mravní kvality a kompetence v méně závažných záležitostech, v závažných mají informovat Mojžíše.

Ve Starém zákoně je služba druhým „ve formě pomoci chudým, hladovým a opuštěným“. Nejedná se o organizaci nějaké „služby“, tak, jak jí rozumíme dnes, ale učí v tehdejší době zcela neobvyklým vztahům k chudým a potřebným členům izraelského společenství - např. ponechávání klasů na polích nebo hroznů na vinici (Lv 23,22; Dt 24,19; Iz 58,7). S tím souvisí i napomínání, které proroci zprostředkovávají Izraeli tehdy, když se odvrací od Božích příkazů (Am 5,11; 8,16; Za 7,8-10). Péče se ale také vztahuje na ty, kteří přichází z venku a na otroky. Ti mají také právo na pomoc a péči ostatních (např. Ex. 22,21; Lv 19,10; 25,35; Ž 146,9). Služba lásky v sobě zahrnuje dokonce i péči o stvoření (Dt 25,4; čtvrté přikázání - je v dnešních souvislostech ekologických hodno pozornosti).²

Co se týče teologického základu služby lásky, je spojena s vírou, úctou a láskou k Bohu (Ex 20). Vyplývá „z Božího přikázání a z uskutečňování služby Hospodinu. Boží přikázání jasně člověku sděluje Boží vůli a kdo ji bere vážně, cítí se zavázán sloužit

¹ NAJBRTOVÁ, Hana. <http://sluzba.zadverice.cz> : *Křesťanská služba* [online]. říjen 2008 , 15.06.2009 [cit. 2009-07-08]. Dostupný z WWW:

<http://sluzba.zadverice.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=5:kesanska-sluba&catid=1:aktualne&Itemid=4>.

² NAJBRTOVÁ, H., tamtéž.

druhým“. Izraeli je jasně řečeno: „nebudeš se mstít synům svého lidu a nezanevřeš na ně, ale budeš milovat svého bližního jako sebe samého“ (Lv 19, 18).³ V pozdním židovství byla tato myšlenka podle Kittela zatlačena do pozadí. Souviselo to zejména s farizejskou snahou „rozlišovat spravedlivé a nespravedlivé“. Na tento postoj reagoval Ježíš v Podobenství o milosrdném Samařanu (L 10, 25-37). „Kromě toho se služba stávala stále méně a méně oddáním se druhému a počítala se více jako záslužný skutek před Bohem.“⁴

Předobraz Ježíšovy služby (diakonia) můžeme nalézt už v ustanoveních Starého zákona, který obsahoval některá sociálně orientovaná nařízení k ochraně potřebných. Vymezil sociálně ohrožené skupiny - bezdomovce, vdovy, sirotky, nádeníky, zchudlé, slepé, hluché, a jinak potřebné a také Lévijce, kteří neměli svůj díl půdy (zdroj obživy). Starý zákon měl potřebným zajišťovat různé formy „sociální pomoci“ - např. desátky každého třetího roku (Dt 26,12-15), právo sbírat zůstatky úrody po sklizni (Dt 24,19-22), podíl na velkých svátcích (Dt 16,9-15), milostivé léto atd.⁵

³ BRAVENÁ, N., Biblické zdůvodnění sociální práce. Láska jako síla v sociálním soužití. s. 5 (rukopis nevyšel, v tisku).

⁴ Kittel, Bernard. *Teologický slovník k Novej zmluve*. [1. zv.] / vydal ; z 1. a 2. svazku (Alfa-éta) vybral a preložil Ján Grešo. Liptovský Mikuláš : Tranoscius, 1986. s. 172

⁵ BARTOŠ, P. ROZEHNALOVÁ, J. *Modli se a pracuj : aneb služba (diakonia) a její místo v církvi* [online]. Olomouc : Život v Kristu, 2007-2008 , 2008 [cit. 2009-07-16]. Časopis. Dostupný z WWW: <<http://www.apostolskacirkev.cz/view.php?cisloclanku=2008012101>>.

2. SLUŽBA LÁSKY V NOVÉM ZÁKONĚ

Služba lásky v Novém zákoně souvisí s řeckými pojmy, které převzala i česká terminologie, proto se podívejme na jejich význam. V novozákonní době se setkáváme s těmito třemi hlavními řeckými pojmy: diakonia, diakonos a diakoneo.

2.1. Pojem diakonia

Tento řecký pojem se může přeložit jako „služba“. Je tvořen ze dvou slov: „dia“ znamená „přes“ a „konia“ – „prach, popel“⁶. V novozákonní řečtině doslova znamená „službu při stolech“. Ta „neoznačuje služebnou práci otroků nebo snad nějakou podřízenost stávajícím poměrům.“⁷ V rozšířeném smyslu lze diakonii přeložit jako starost o živobytí.⁸ Pojem „diakonia“ (služba) i odvozené „diakoneo“ (sloužit) se objevuje v Novém zákoně asi stokrát.⁹ V něm dostává pojem diakonie nové specifické kladné zabarvení. „Diakonie se stává v křesťanském pojetí vykonáváním skutků pomoci bližnímu s motivací víry v Ježíše Krista. Je tím označována pomoc a péče o chudé a nuzné ve smyslu následování jednání Ježíše Krista (J 13, 15)“.¹⁰

V Novém zákoně nalezneme i jiné termíny, které překládáme do češtiny slovem „služba“ nebo „sloužit“ (douleuo, latreuo, leitourgeo, therapeuo).

2.2. Pojem diakonos

Řecký pojem „diakonos“ znamená „služebník“¹¹ a označoval osobu obsluhující v novozákonní době u stolu (srov. „Mk 1,31; Lk 10,40; Jn 12,2“).¹² V řeckém světě byla tato služba považována za méněcennou (L 22,27), v helénistickém období dostává pojem

⁶ [Http://www.ecavkk.sk/diakonia.html](http://www.ecavkk.sk/diakonia.html) : Čo je to diakonia ? [online]. 2007 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecavkk.sk/diakonia.html>>.

⁷ OPATRŇY, Michal. [Http://diakonie-zapad.evangelnet.cz](http://diakonie-zapad.evangelnet.cz) : Církevní diakonie nebo diakonická církev? [online]. Diakonický odbor západočeského seniorátu Českobratrské církve evangelické , 2008 [cit. 2009-07-05]. Příspěvek. Dostupný z WWW: <<http://diakonie-zapad.evangelnet.cz/cirkevni-diakonie-nebo-diakonicka-cirkev-michal-opatrnny>>.

⁸ Teologický slovník k Novej zmluve, tamtéž.

⁹ Kahanec, Martin. Pastoračné potreby a služba stáleho diakona. Košice, 2007. 67 s. Teologická fakulta v Košiciach. Vedoucí diplomové práce Fabian Anton.

¹⁰ BUTTA, Tomáš. [Http://www.ccsch.cz](http://www.ccsch.cz) : Z počátků křesťanské diakonie [online]. 2006-2008 , 24.04.2008 [cit. 2009-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.ccsch.cz/view.php?id=648>>.

¹¹ Srov. Čo je to diakonia, tamtéž.

¹² Srov. COLSON, J.: Der Diakonat im Neuen Testament. In: ULLRICH, L. (edit.): *Das Amt des Diakons*. Leipzig : St. Benno – Verlag 1977, s. 49.

odlišnější zabarvení, protože pojmem „diakonos“ je označován již i ten, kdo vypomáhá v chrámu.¹³

Výraz „diakonos“ se v Novém zákoně vyskytuje přibližně třicetkrát. Jedná se o význam „služebník (sluha)“ („král řekl sluhům“ viz Mt 22,13; „věrný služebník“ viz Kol 4,7 aj.). Avšak v některých případech (F 1,1; 1 Tm 3,8-13; Ř 16,1) je „zjevné, že jejich význam dostává nový obsah vztahující se na zvláštní funkci v církvi.“¹⁴ Novotný pojem „diakonos“ překládá českým pojmem „jáhen (Mt 20,26; 23,11; J 2, 5-9)“ a znamená označení někoho, „kdo se zúčastnil nějaké církevní služby (2 K 6,4; 11,23; Ko 1,23-25), aniž tím byl označován nějaký určitý církevní úřad“.¹⁵

S pojmem „diakonos“ souvisí i výraz „doulos“ („služebník, sluha, otrok“).¹⁶ Jejich souvislost můžeme přiblížit na synonymech „velký a první“.¹⁷ Někdy se oba termíny „oddělují a definují zvláště s tím, že u prvního se klade důraz na výkon služby vázané na určité pověření a zplnomocnění, ale není tím nijak vysloven soud ohledně společenského statutu té služby“.¹⁸

V dalším historickém vývoji se objevilo přesvědčení, „že služba diákona je ponížená, bezectná služba, která se svěřuje ženám, kdežto služba správy a vedení církve, se svěřuje zásadně mužům“.¹⁹ Vzorem diákonky se stala „Marta, žena přepečlivá, sloužící v kuchyni (Lk 10,40)“.²⁰ Vzorem diákona je Ježíš sám²⁰.

Právě souvislost pojmů služebník a otrok způsobila u učedníků jiné pochopení služby jako takové. Oba vnímali jako celek a „první křesťané těmito pojmy po Kristově vzkříšení vyjádřili takto jeho základní poslání: „Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé“ (Mk 10,45).

¹³ Srov. BUTTA, T., tamtéž.

¹⁴ Kahanec, Martin, op. cit., s. 10.

¹⁵ NOVOTNÝ, Adolf. *Biblický slovník*. 1.díl vyd. Praha : Kalich, 1956. s. 269.

¹⁶ HUDYMAČ, P. - PRISTÁŠ, P.: *Grécko – slovenský slovník k Novému zákonu*. Košice : Verbum 2000, s. 67.

¹⁷ BENEŠ, Ladislav. [Http://sluzba.zadverice.cz](http://sluzba.zadverice.cz) : *Diakonie a křesťanská služba včera* [online]. 2009 , 12 Červen 2009 [cit. 2009-07-08]. Dostupný z WWW:

<http://sluzba.zadverice.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=4:diakonie-a-kesanska-sluba-vera&catid=1:aktualne&Itemid=4>.

¹⁸ BENEŠ, L, tamtéž.

¹⁹ BENEŠ, L, tamtéž.

²⁰ BENEŠ, L, tamtéž.

2.3. Pojem diakoneo

Řecký výraz „diakoneo“ překládáme českými výrazy „sloužím, posluhuji komu čím, obsluhuji, servíruji [při stole]“. Jím je vystiženo „radikálnější chápání Kristovy služby lidem“.²¹ Kittel tuto skutečnost vystihuje tak, že sloveso diakoneo se liší „od všech svých synonym“ v tom, že označuje službu projevenou jinému „zcela osobně“. Tím je, soudí Kittel, „nejblíže pojmu služby lásky“.²²

2.4. Ježíš jako doulos

Ježíš Kristus do pojmu „diakonein (Mt 25, 42-44) zahrnuje“ kromě služby u stolu i další činnosti, např. „poskytování pokrmu a nápoje, ubytování, navštěvování nemocných nebo vězňů“. Tím je vyjádřen úplný smysl „křesťanské činnosti lásky vůči bližnímu i pravé uřednictví“, protože také zde platí, že co jednotlivec vykoná pro druhého, je službou Ježíši Kristu (Mt 25, 45). Ta je spojena s požadavkem, aby výše postavený sloužil druhým: „Ježíš je zavolal k sobě a řekl jim: ‚Víte, že ti, kdo platí u národů za první, nad nimi panují, a kdo jsou u nich velcí, utlačují je. Ne tak bude mezi vámi; ale kdo se mezi vámi chce stát velkým, buď vaším služebníkem; a kdo chce být mezi vámi první, buď otrokem všech.‘“ (L 22,26n, Mk 10:42-44, Mt 20,25-28). „Toto přikázání staví Ježíš vědomě proti přirozenému pořádku“, v kterém jsou pány vládci a mají moc nad ostatními.“²³

Pojetí Ježíšovy služby není v tom, že přišel, „aby někdo konal diakonii jemu, ale aby on konal diakonii druhým“. Takové pojetí služby se projevilo „v jeho lásce ke všem hladovým, nemocným, chudým, postiženým“, které od sebe neodehnal, ale naopak je „přijal, uzdravil, postavil na nohy, odpustil hříchy“. Pro druhého se nebál ohrozit vlastní život a dostat se do konfliktu s farizeji a zákoníky. Je to služba, „která se děje z pouhé lásky a nečeká protislužbu či zisk. Byť je ztrátová, tak pro uředníky je to závazek a

²¹ HUDYMAČ, P. - PRISTÁŠ, P., *Grécko – slovenský slovník k Novému zákonu*. Košice : Verbum 2000, s. 67.

²² *Teologický slovník k Novej zmluve I - VI*, vydal Gerhard Kittel, vybral a přeložil Ján Grešo, Vydal Transcius, Liptovský Mikuláš 1986, s. 172.

²³ Srov. Kittel, G., op. cit., s. 174. DOUGLAS, J.D.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů, 1996. s. 165.

pravidlo“. Je službou, která vedla Božího Syna na kříž, je službou pro všechny „(1Tm 2,6)“.²⁴

Ježíšův život a dílo byl pro prvokřesťanskou obec příkladem služby lásky („L 22,27; 12,37; J 13, Mt 10,45; Mt 20,28“). Tu vystihuje nejlépe obraz „dobrého pastýře“ (J 10). Také známá Ježíšova podobenství „O milosrdném Samařanu (L 10, 25-37)“ a „O posledním soudu, kde jsou vyjádřeny skutky milosrdenství (Mt 25, 31-44)“ obsahují „motivy diakonie“.²⁵

Služba lásky Ježíše Krista, která v sobě zahrnuje i pojem *doulos* je „základním impulsem pro utváření a novost vztahů ve sboru a církvi jako kontrast proti společnosti založené na síle, úspěchu a kráse“. V Ježíši z Nazareta zjevuje Bůh člověku jeho lásku a milosrdenství viditelným způsobem. „Ve svědectví o smýšlení a činech Ježíše, v příkladech jeho konkrétní pomoci, v hodnocení a posuzování člověka, v jeho oběti a odevzdání pro druhé se stává poznatelné měřítko, kvalita a rozměr lásky, která je současně Boží i lidská.“ Ta vede Božího Syna až k té nevyšší oběti pro člověka, jak je doloženo v christologickém hymnu „vzal na sebe způsob služebníka“, „sám sebe zmařil“, „v poslušnosti podstoupil i smrt“ (F 2,7-8). Tím však služba lásky není u konce. S ní totiž souvisí i to, že „proto ho Bůh vyvýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno“ (F 2,9). V tom je povzbuzením pro všechny, kteří následují jeho příklad. „Odtud víme, že se tato služba vyplatí, odtud má svou nejvlastnější motivaci.“²⁶

2.5. Služba lásky v prvotní církvi

Prvotní církve se „setkávala s extrémní chudobou obyvatel“, „hodnota lidského života či uplatňování práva a spravedlnosti byla minimální“, „zdravotní stav obyvatelstva byl poznamenán nemocemi a epidemiemi“. Služba lásky křesťanů reagovala tak na nelehkou situaci. Z Nového zákona je zřejmé, že tehdejší pojetí diakonie znamenalo, že tato služba „byla vykonávána osobně křesťany“, které „ekonomicky zatěžovala“ a byla

²⁴ Srov. BENEŠ, L., tamtéž.

²⁵ Srov. Beneš, L., tamtéž.

²⁶ HARASTEJ, P., Diakonská služba. *Diakonia* [online]. 2006, č. 1 [cit. 2009-07-24], s. 3.

proto spojena s konkrétní obětí pro druhého člověka bez peněžního požadavku. Příjemci této služby byly osoby „zcela na okraji společnosti, existenčně na ni odkázáni.“²⁷

První křesťané považovali diakonickou činnost za takovou službu, která byla „důležitá pro růst církve (Ef 4,11)“, a ta byla dále rozlišována „podle způsobu práce“.²⁸ Norbert Mette rozlišuje v Novém zákoně dvě skupiny činností: Tou první je diakonie jako „materiální služba“, do které patří „rozdělování hmotné pomoci chudým a křesťanským vdovám (Sk 6,2)“; „povinnosti ve sboru (Ř 11,13; 2 K 4,1)“. Druhou je diakonie jako „služba nábožensko-spirituální“, tj. „služba slova – výklad Božího slova, kázání, katecheze, pastorační rozhovor (Sk 6,4), nebo služba smíření lidí s Bohem (2 Kor 5,18)“.²⁹ Z toho plyne, že i největší křesťanský úřad jakým je „zvěst evangelia, je označen jako služba slova“.³⁰

Se službou lásky v prvotní církvi souvisí i pojem diakonos, kterým první křesťanští autoři „označili ty, kteří se stali spolupracovníky apoštolů“. Ti byli pro tuto službu vybráni, jak se o tom píše ve „volbě sedmi jáhnů (diákonů)“ (Sk, 6). „Byla to situace, kdy „přibývalo křesťanů a začaly se objevovat stížnosti na to, že se vdovám, které žijí mezi Řeky, nedostává spravedlivé péče, jako ženám, které byly z Židovského prostředí“.³¹ Apoštolé vybrali sedm mužů, „o nichž se ví, že jsou plni Ducha a moudrosti“ (Sk 6,3). Těm byla svěřena péče o vdovy, která v sobě zahrnovala „zřejmě i jakousi širší sociální a duchovenskou péči.“ Byli vybráni Štěpán, Filip, Prochor, Nikánor, Timón, Parmén a Mikuláš z Antiochie. Pro tuto službu byli oddělení vzkládáním rukou: „přivedli je před apoštoly, ti se pomodlili a vložili na ně ruce“ (Sk 6,7). Diákonci byli všeobecně vnímání vedle „starších jako ti, kteří vedou církev a pečují o ni“ (F 1,1).³²

Také apoštolé Petr a Pavel mají pro ulehčení své vlastní práce přímé společníky (Barnabáš, Titus, Silván, Ga 2 aj.) jako i různé spolupracovníky oddělené pro službu v „prvocírkevních sborech (Epafrodit (F 2,25), Epafras (Ko 4,12), Archippo (Ko 4,17), kteří

²⁷ HLAVÁČEK, Petr. <http://www.granosalis.cz/> : Baptistický koncept služby [online]. Grano Salis Network, 2006 [cit. 2009-08-06]. Dostupný z WWW:

<http://www.granosalis.cz/modules.php?name=News&file=article&sid=821>.

²⁸ Srov. NOVOTNÝ, A., tamtéž, s. 268.

²⁹ Srov. OPATRŇNÝ, M., tamtéž.

³⁰ Teologický slovník k Novej zmluve, tamtéž.

³¹ Srov. HARASTEJ, P., tamtéž, s. 4.

³² Srov. HARASTEJ, P., tamtéž, s. 4.

jsou nazýváni služebníky Kristovými“. Jejich poslání souvisí s vnitřním povoláním, jak je to doloženo v Ef 4,11-12: „jedny povolal za apoštoly, jiné za proroky, jiné za zvěstovatele evangelia, jiné za pastýře a učitele, aby své vyvolené dokonale připravil k dílu služby - k budování Kristova těla“.³³

Apoštol Pavel „zmiňuje Štěpána, Fortunata a Achaika, kteří, se dali do služby bratřím‘ (1 Kor 16,15) a nabádá k podřízenosti: ‚I vy se ochotně podřizujte takovým lidem a každému, kdo pracuje na společném díle... Važte si takových lidí!‘ (1 Kor 16,15-18).“ Prvotní církev u všech svých služebníků rozlišuje „osobní úsilí apoštolů, kteří dostali moc Pána Ježíše Krista (Mk 3,13-19; 6,7-13; Mt 28,16-20; Sk 1,15-26; Ga 1,10-24) i působení Ducha Svatého při utváření různých služeb (1 Kor 12,28; Ef 4,11; Sk 20,28).“³⁴

2.5.1. Ustanovení diakonátu

Podle Opatrného můžeme za „klasický text o ustanovení diakonské služby považovat Sk 6,1-7“, protože úloha těchto sedmi mužů „byla chápána jako Diakonická“.³⁵ Nelze si představovat, že byli „určitým manažerským týmem, zodpovědným za záležitosti sborového života, typu finančního hospodaření, stavebních záležitostí či obecné administrativy.“³⁶ Jejich úloha byla zaměřena na „pastorační péči o vdovy v Jeruzalémě“.³⁷ Vdovy, sirotci a cizinci byly totiž „nejzranitelnější skupinou“. „Proto je Bůh zahrnoval svébytnou láskou a sám vyvaroval před porušováním jejich práv: ‚Bud‘ proklet, kdo převrací právo bezdomovce, sirotka a vdovy‘ (Dt 27,19).“³⁸ Novotný se domnívá, že příkladem pro tuto apoštolskou službu mohla být „židovská synagoga (L 4,20), jež si udržovala služebníky, mající na starosti bohoslužebné knihy, otvírání a zavírání místností, tedy jakousi nižší službu.“³⁹

Apoštolové neustanovují sedm diakonů, aby se své práce zbavili: „My pak budeme i nadále věnovat všechen svůj čas modlitbě a kázání slova“ (Sk 1, 2-4), ale z toho důvodu, že si „uvědomovali důležitost všech úřadů, které byly konstrukčními prvky společenství

³³ Srov. Harastej, P., tamtéž.

³⁴ Harastej, P., tamtéž.

³⁵ OPATRŇÝ, M., Otázka identity jáhenské služby. In: *Teologické studie*, roč. 5 (2004), č.2, s. 37.

³⁶ OPATRŇÝ, M., tamtéž, s. 37

³⁷ srov. KŘIŠŤAN, A. - OPATRŇÝ, M., Jáhni v Čechách a na Moravě. In: *Teologické studie*, roč. 5 (2003), č. 2, s. 41.

³⁸ Kahanec, M., op. cit., s. 12.

³⁹ NOVOTNÝ, A., tamtéž.

a oblíbenosti u Boha a lidí. (Sk 2,42-47).“ Uvědomovali si totiž, „že za službu nuzným má být někdo zodpovědný, tak jako jsou oni zodpovědní za modlitbu a službu slova“.⁴⁰ Bylo to i z toho důvodu, že služba nuzným se ukázala být v církvi opravdu vážnou a naléhavou, a proto „potřebovali pomocníky, kteří by je v této službě trvale zastupovali. Podle svědectví evangelisty Lukáše „je zřejmé, že oněch sedm bylo duchovními vůdci s postavením jaké dnes mají starší“.⁴¹ Výsledkem ustanovení těchto pracovníků bylo urovnání sporu: „Slovo Boží se šířilo a počet učedníků v Jeruzalémě velmi rostl“ (Sk 6,7).

V Novém zákoně vidíme *dvoujadrnost* apoštolské služby. Prvním je evangelizace a modlitba a druhým je diakonie. I tady můžeme vidět jako vzor Ježíšův život. „Ježíš chodil po celé Galileji, učil v jejich synagógách, kázal evangelium království Božího a uzdravoval každou nemoc a každou chorobu v lidu“ (Mt 4,23).⁴²

2.5.2. Prvních sedm diákonů

Co se týče otázky počtu prvních diákonů, „pravděpodobně toto číslo autor vybral“ s úmyslem dát události „významné místo“. Tím nebylo „ani tak ustanovení pořadí v hierarchii“, ale první přenesení zodpovědnosti na ty, „kteří měli potřebné vlastnosti a obdarování“.⁴³ K pochopení této služby nám pomáhají i další texty (Sk 6,8-8; 8,5.12.16), v kterých je více odhalena identita dvou ze sedmi diákonů - Štěpána a Filipa.

2.5.2.1. Štěpán - diakonia až na smrt

„Příběh o Štěpánovi poukazuje na jeho ztotožnění se s Kristem. Autor nám načrtl paralelu osudu Štěpána s příběhem osobností Starého zákona Josefa a Mojžíše, vrcholí podobností Štěpána a Kristovy smrti (Sk 7,54-60; Lk 22,39-23,46). Štěpán se stane předzvěstí pronásledování církve (Sk 8,1n; Lk 21,12-19).“⁴⁴ Na tomto příběhu silně kontrastuje nepravá věrnost zákonu starších a zákoníků se Štěpánovou věrností ke Kristu, který nepřišel zákon zrušit, ale naplnit (Mt 5,17). Život Štěpána se už v prvotní církvi

⁴⁰ srov. POSPÍŠIL, C.: *Teologie služby*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství 2002, s. 99.

⁴¹ srov. OPATRŇÝ, M.: Otázka identity jáhenské služby. In: *Teologické studie*, roč. 5 (2004), č.2, s. 97.

⁴² DOUGLAS, J.D.: *Nový biblický slovník*. Praha : Návrat domů 1996, s. 165.

⁴³ DOUGLAS, J.D., tamtéž.

⁴⁴ Kahanec, Martin, op. cit., s. 13.

předkládá jako znamení radikálnosti, ale i naděje v diakonii službě slovem. Obojí je člověk schopný uskutečnit jen ve sjednocení se s Kristem.⁴⁵

2.5.2.2. Filip – diakonia jako služba budoucnosti církve

Po smrti Štěpána začalo pronásledování církve. Mnozí křesťané se sice „rozprchli“, ale zároveň „začali kázat evangelium všude, kam přišli“(Sk 8,4). Tak se paradoxně stalo pronásledování impulsem k jeho dalšímu šíření, a to i na územích osídlených Samařany. „Filip odešel do města Samaří a zvěstoval tam Krista“ (Sk 8,5).

Filipova služba byla tak účinná, že mnoho lidí uvěřilo Krista a dalo se pokřtít. Tento diákon (Sk 8,4-13), tak jako i ostatní apoštolové a učedníci, opustil rodinu, domov, majetek, zůstal bez ochrany, chodil z místa na místo a kázal. Jeho osobní kvality i „autentičnost a účinnost jeho hlásání víry dobře vystihuje porovnání jeho činnosti s čarodějníkem Šimonem“.⁴⁶ Ten „svou magií uváděl v úžas samařský lid“ (Sk 8,9). Filipova diakonie dokázala přivést lidi k víře a ke křtu, děla se „velká znamení a mocné činy“ (Sk 8,13).

Jeruzalémský sbor se doslechl, že na základě služby diákona Filipa „Samaří přijalo Boží slovo“ (Sk 8,14). Proto přichází do Samaří Petr a Jan, aby završili činnost Filipa a „přišli a modlili se za ně, (za ty co uvěřili), aby také jim byl dán Duch svatý, neboť ještě na nikoho z nich nesestoupil; byli jen pokřtěni ve jméno Pána Ježíše. Petr a Jan tedy na ně vložili ruce a oni přijali Ducha Svatého“ (Sk 8,15-17). Z textu vyplývá, že Filip sloužil v *první linii*. V tomto kontextu lze diakonát vnímat jako službu pro budoucnost církve.⁴⁷

Služba Filipa pokračovala na cestě z Jeruzaléma do Gázy. Na ní potkal vůz s etiopským dvořanem, správcem všech pokladů etiopské královny, který si četl text z proroka Izajáše (Iz 53, 7-8). Textu nerozuměl a Filip si přisedl do vozu a text mu vyložil spolu se zvěstí o Ježíši Kristu. Když přijeli oba k vodě, sestoupili do ní a etiopský dvořan se od Filipa nechal pokřtít. Tato služba Filipa ukazuje i na jiný přístup Boha k pohanům, protože etiopský dvořan byl eunuch, kterým byl zakázán přístup do společenství (Dt 23,1-

⁴⁵ MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE: Jáhenství – vývoj a perspektivy. In: *Teologické studie*, roč. 7 (2006), č.1, s. 74.

⁴⁶ Srov. Kahanec, Martin, op. cit., s. 14.

⁴⁷ Srov. Kahanec, Martin, op. cit., s. 14.

9). Tím je naplněn příslib z Iz 56,3-5⁴⁸: „Kleštěncům, kteří dbají na mé dny odpočinku a volí to, co si přejí, kteří se pevně drží mé smlouvy, dám ve svém domě a na svých hradbách památník s jménem lepším než synů a dcer: Dám jim jméno věčné, jež nebude vymýceno.“ Filip se tímto stává symbolem otevřenosti a misijního poslání diakonie, které se dívá na zítřek, na budoucnost církve.⁴⁹

2.5.3. Diakonát jako podíl na službě biskupa

I když ve spisech Nového zákona nenacházíme ještě pevnou hierarchickou strukturu, přece lze rozeznat jistou diferenciaci. Se slovem diakonos se „v křesťanských sborech na řecké půdě (Filippis, Efesus) setkáváme už s úřadem jahenským, který vyžadoval zvláštních schopností: poctiví, ne žádostiví mrzkého zisku...“⁵⁰ U apoštola Pavla (F 1,1) i v pastorálních listech (1Tim 3,8-13.29) stojí diákoni hned vedle biskupů. Pavel ve svém pozdravu v Listu Filipským sám pozdravuje biskupy a diákony, což ukazuje na vzájemný vztah a jejich postavení.⁵¹

Podle Novotného nejsou jejich úkoly a služba dobře známa, zřejmě se jejich služba lišila podle místa a potřeb. „Někdy připravovali místnosti pro společná shromáždění, dbali na pořádek při lámání chleba podávali víno a chléb při večeři Páně a měli účast v rozdělení almužen ze sborové poklady“.⁵²

2.5.4. Vlastnosti diákona

Vlastnosti diákona jsou prezentovány také v souvislosti s úřadem biskupa (1 Tim 3,1-15), kde je věnována pozornost „organizaci a správě církevních obcí, která má za cíl povzbudit biskupy, aby lépe sloužili věřícím v církvi“.⁵³ Vlastnosti kandidátů na diákony jsou popsány v 1 Tm 3,8-13 (srov. popis kandidátů na biskupy 1 Tm 3,1-7). Mají být „jednou ženatí, ne oddání vínu, muži jedné ženy...“. Z toho nám vychází, že tento úřad by měl zastávat ten kdo se osvědčil vírou a životem. Nakonec Pavel povzbuzuje diákony

⁴⁸ KLIESCH, K.: *Skutky apoštolů* Malý stuttgartský komentář, Nový zákon 5, Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství 1999, s. 67.

⁴⁹ ULLRICH, L.: Thesen zur Theologie des Diakonates. In: ULLRICH, L. (edit.): *Das Amt des Diakons*. Leipzig : St. Benno – Verlag 1977, s. 40-41.

⁵⁰ NOVOTNÝ, A., tamtéž, s. 269.

⁵¹ TEOLOGICKÁ KOMISE: Jáhensství – vývoj a perspektivy. In: *Teologické studie*, roč. 7 (2006), č.1, s. 74.

⁵² NOVOTNÝ, A., tamtéž, s. 269.

⁵³ HERIBAN, J.: Úvod do Prvého listu Timotejovi. In: SVĚTÉ PÍSMO. 1995. Řím : SÚSCM 1995, s. 2483.

„dobře konat svou službu,“ čímž si získají důstojné postavení a velkou jistotu ve víře v Ježíše Krista. V tomto textu nám ale Pavel nijak blíže tuto službu nedefinuje, pravděpodobně neexistovala potřeba ji objasňovat.⁵⁴

2.5.5. Diakonie žen

V novozákonní době existoval i úřad žen diákonek, i když otázka diakonátu žen není úplně vyjasněná. Nalezneme tyto příklady: V Ř 16,1: „doporučuji vám naši sestru Foibé, diákonku (použit termín diakonos v m. rodu) církve v Kenchrejích“; v ,R 16,3 je zmíněna učitelka Prisku a Junia byla dokonce apoštolka (v Ř 16,7 - překlady mluví o Juniovi, překladatelé nerespektují, že tu jde o ženu). Z jiných míst např. Sk 21,9; Sk 2,17-18 se dozvídáme, že ženy byly též prorokyněmi.⁵⁵

Podle Kittela se nedá rozhodnout, jestli se v případě služby žen jedná o pevné označení úřadu anebo jen o vyjádření zásluh o sbor.⁵⁶ Podobně je sporné, jestli se v 1 Tim 3,11 („Právě tak ženy v této službě mají být čestné, ne pomlouvačné, střídme, ve všem věrné.“) mluví o manželkách diákonů nebo o diákonkách. Borse ale tento výklad o manželkách zpochybňuje názorem, že v předešlém textu „není zmínka o ženách biskupů“. Pokud bychom vzali do úvahy, že měl autor na mysli skupinu žen starajících se o nemocné, tak autor se jejich službou zaobírá pouze jednou větou. Borse dále poukazuje na to, že se může jednat o povinnosti žen všeobecně. Existuje i výklad, že se jedná o Pavlovy spolupracovnice (Priscilu, Evodiu nebo Syntychu), které ale nikdy netituluje pojmem diákonka, ale „používá výraz“ pro „apoštolskou práci“.⁵⁷

Ve skutečnosti tento problém není jasný ani z hlediska exegetického, ani z hlediska historického, ani z hlediska teologického.⁵⁸ Jisté ale je, že v církvi se vytvořil stav ženských služebnic a v Novém zákoně se na více místech mluví o „apoštolátě žen“. Zvláštní místo zaujímal stav vdov, které byly zaznamenávány do seznamu. Do něj mohla být přijata vdova „známá dobrými skutky“, s minimálním věkem šedesáti let, aby se již

⁵⁴ Srov. FILIPI, P.: *Církev a církve*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury 2000, s. 57.

⁵⁵ HALAMA, Jindřich. <http://www.granosalis.cz/> : *Nemravná misie?* [online]. Grano Salis Network, 2006 , 21. 10. 2006 [cit. 2009-08-05]. Dostupný z WWW:<<http://www.granosalis.cz/modules.php?name=News&file=article&sid=9094>>.

⁵⁶ Kittel, G., op. cit.

⁵⁷ BORSE, U.: *První a druhý list Timotejovi, List Titovi* Malý stuttgartský komentář, Nový zákon 13, Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství 2001, s. 41.

⁵⁸ KAHANEC, L., tamtéž, s. 16.

neměla touhu vdát, byla „jen jednou vdaná“, a která se hezky chovala k rodině i ke svému okolí (1 Tim 5,3-10). I ženy podle Nového zákona konali službu lásky a „odvolávali se na svědectví Písma“.⁵⁹

⁵⁹ Srov. HARASTEJ, P., tamtéž, s. 6.

3. STRUČNÝ HISTORICKÝ PŘEHLED O DIAKONII

Je jasné, že vývoj služby diakonie v novozákonní době nemá jedinou podobu. Sbor v Jeruzalémě byl uspořádán jinak, než sbor v Korintu, a sbor v Korintu byl téměř jistě uspořádán jinak než sbory, které jsou adresáty listu Efezským. V raněkřesťanských časech měla každá místní církev své diákonky podle počtu členů, tak aby mohli každého poznat a tím i účinně pomáhat. Podobnou myšlenku „teritoriality“ uplatnil i papež Fabian (236-250), když rozdělil město Řím na sedm oblastí, které nazval diakonie. Na jejich čele stál „regionální“ diákon a projevoval lásku a starostlivost nuzným⁶⁰. O průběhu svěcení jáhnů ve staré církvi se dovídáme ze spisu Hipolyta Římského kolem roku 220. Duchovní charakter diakonické služby v církvi je zdůrazněn spojením s biskupskou službou. Diakonát se odehrával v úzkém kontaktu s biskupem, neboť on byl především hlavním garantem diakonického díla církve. Svědčí o tom i výroky ze starocírkevních spisů: „Biskup a diákon mají být jako jedna duše ve dvou tělech.“ „Diákon je ústy a duší biskupa“ (Syrská didaskalie ze 3. století).⁶¹

Církevní otcové a další autoři prvních století kladli důraz na diakonskou službu a přiznávali jí velkou důležitost. Diákon byl po ruce biskupovi, sloužil Božímu lidu, staral se o nemocné a byl označován jako „milovník sirotků, vdov“. Toto označení ukazuje na silný sociální a charitativní rozměr této služby. Diákon konal službu sociální se zaměřením na nemocné, na vdovy a na ty, kteří byli odkázáni na pomoc druhých, na zajatce a cizince. Měli též na starosti hospodářské úkoly včetně pokladny obce. Současně vykonávali pastorační a katechetickou činnost, kterou (Sk 7,8. 5.35) připravovali ke křtu. Konali svátostné úkony - křest (Sk 8) a také liturgické funkce - například přinášení obětních darů a přísluhovali při svátosti - Večeře Páně. Proto také znakem jáhenské služby bylo „ovarium“ - štola, dlouhá rouška v podobě šálu která sloužila k utírání úst přijímacích z kalicha. Štola také sloužila diákonům jako znamení této služby nebo uvedení do služby.⁶²

⁶⁰ KAHANEC, L., tamtéž, s. 18.

⁶¹ BUTTA, Tomáš. *Http://www.csh.cz : Z počátků křesťanské diakonie* [online]. 2006-2008 , 24.04.2008 [cit. 2009-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.csh.cz/view.php?id=648>>.

⁶² Butta, T., tamtéž.

Jestliže přicházel cizí člověk a chtěl být přijat do komunity, musel se legitimovat tzv. „litterae recomandationis“, tj. doporučující listinou. Právě diákon prověřoval její platnost, zjišťoval zdravotní stav, povolání, jestli patří do církve. Potom ho diákon uvedl na místo podle zvyku, kněze ke kněžím, diákona k diákonům.⁶³

Rozmanitost úkolů později byla důvodem k dalšímu členění služeb: diákon pečovatel o nemocné, diákon - notář, diákon - ekonom.

Vyústění diakonské služby lze datovat přibližně do 4.-5. století. Později u nositelů tohoto úřadu nastupují snahy převzít kněžské úlohy, a zároveň diákonci usilují přenechat vlastní povinnosti nižším klerikům, a to přineslo v konečném důsledku ztrátu jejich identity. Diakonická činnost byla od počátku záležitostí nejen mužů, ale i žen, jak dokládá Nový zákon (L 8, 2n; Ř 16, 1; 1 Tm 3, 8) a mimobibliční pisatelé, jako například Plinius, který se zmiňuje v dopise císaři Trajánovi o dvou jáhenkách – otrokyních.⁶⁴ Sloužící ženy byly známy jako diákonky v Sýrii. Stávaly se pomocnicemi biskupa při křtu a navštěvovaly křesťanské ženy v domácnostech. Jejich uvedení se uskutečňovalo vzkládáním rukou a modlitbou biskupa. V Byzanci tvořily diákonky zvláštní stav. Věková hranice pro přijetí svěcení – „cheirotonie“ byla čtyřicet let, jak bylo usneseno roku 451 na IV. chalcedonském koncilu v 15. pravidle: „Ženu nelze ustanovit diákonkou dříve, než ve stáří čtyřiceti let a po zevrubném přešetření. Na západě diákonky byly odpovědné za ženskou část církve, bez speciálních pečovatelských nebo kultických úkolů. Jestliže svěcení žen do úřadu presbyterek či presbyterid (Tt 2,3-5) zaniklo po Laodicejském sněmu ve 4. století, pak úřad diákonky trval až do 12. století.“⁶⁵

Z tohoto období se objevují různé dopisy a výzvy diákonům, např. Ignác z Antiochie (35-107) jim píše, aby: „neztráceli se zřetele podstatu svojí služby. Polykarp ze Smyrny (+155) vyzývá diákony ke zdrženlivosti, milosrdenství a ochotě jít podle pravdy Pána, aby takto konali svoji službu autentičtěji.“⁶⁶

Ve 4. století z děl Ambroziastera a Hieronyma se můžeme dočíst, že římstí diákonci nenosili už na oltář svaté nádoby, nepodávali kněžím vodu, ale nárokovali si to, co patřilo

⁶³ KAHANEC, L., tamtéž, s. 19.

⁶⁴ srov. FROLÍKOVÁ, Alena. Rané křesťanství očima pohanů : Svědectví řecky a latinsky píšících autorů 1. - 2. století. Jinočany : H & H, 1992., s. 21.

⁶⁵ Butta, T. tamtéž.

⁶⁶ KAHANEC, L., tamtéž, s. 19.

kněžím. Často se vyznačovali návštěvami po domech a pomluvami. Proto se jich jedni báli a druzí jim lichotili. Diakonský úřad v Římě se stal velmi výnosný.

V oblasti charity diákonů již ve 4.-5. století nehrají téměř žádnou roli. Církev se sice snaží přenechat charitní domy klerikům, diákonů se již nevzpomínají. Římská synoda (r. 595) kritizuje diákonů za jejich chování, víc se angažovali ve zpěvu, než by se věnovali slabým a chudým. Také již nebývají již ve správě majetku.

V obdobích úpadku se ale objevují diákonů, kteří byli výraznými osobnostmi, např. Alkuin (dvorní teolog Karla Velkého), Johannes Diaconus (biograf Řehoře Velkého), ale jejich sláva nemá nic společné s jejich postavením diákona. Právě jejich jména dokazují, jak upadal diakonát. Přispěla k tomu i decentralizace církevního života a vývoj farností.⁶⁷

V západní církvi bylo ve středověku jáhenství chápáno jako stupeň na cestě ke kněžství. Po II. vatikánském koncilu existuje v Římskokatolické církvi také „stálý diakonát“. Stálá jáhenská služba v této církvi se dělí na jedné straně na charitativně sociální funkce a na druhé straně na liturgicko-pastorační. V Církvi československé husitské se na poslání církve podílí vedle kněží také duchovní – jáhnové.

Nelze pominout později vznikající kláštery, např. řád Františkánů (podle Františka z Assisi), který se zabýval péčí o nemocné a chudé. Dcera Přemysla Otakara I, Anežka Přemyslovna, založila u nás klášter sv. Františka s posláním diakonie.

Z doby předreformační nutno jmenovat vsutku průkopnický čin Milíče z Kroměříže, založení „Jeruzaléma“, domu pro záchranu padlých dívek v Praze. Jednota bratrská měla svoji diakonskou službu spojenou s návštěvami, aby byla seznámená s potřebami svých členů. Peníze získávala z vánoční sbírky, ze sbírky na svátek Jana Křtitele a z jiných darů.

Z doby pozdější jmenujme období pietismu, kdy v r. 1695 zakládá A. H. Franke v Halle sirotčinec, školy a tiskárnu Biblí z dobrovolných příspěvků. I na jiných místech Německa, včetně jiných zemí (např. Anglie) se rozvíjí takováto činnost. Ve sborech reformovaných se právě setkáváme už v počátcích s úřadem diákonů pečujících o potřebné (stáli po boku kazatelů, učitelů, starších - doctores, pastores, presbyteroi,

⁶⁷ CROCE, W.: Aus der Geschichte des Diakonates. In: ULLRICH, L. (edit.): *Das Amt des Diakons*. Leipzig : St. Benno – Verlag 1977, s. 110-111.

diakonoj). V 19. století vynikala obětavou sociální prací milosrdná sestra Flora Nightingalová, ve 20. století se nejvíce proslavili Albert Schweitzer a Matka Tereza.

Po roce 1948 dochází u nás ke změně hlavně v pojetí diakonie. Křesťanská služba však funguje dál i po celou dobu totality a má v různých farnostech a sborech různé podmínky. Církev byla v té době známa jako místa pořádání sbírek.

Po revoluci roku 1989 se situace pronikavě změnila, přibylo více možností práce, ale také potřebných lidí, o něž se diakonie, ale i křesťanská služba snaží pečovat. Přibývá bezdomovců, uprchlíků, je dovoleno chodit do věznic, zpočátku živelně, později organizovaně až po dnešní úřad vězeňských kaplanů. Dá se také dopisovat si s vězni.

4. DIAKONIE JAKO KŘEŠŤANSKÁ SLUŽBA LÁSKY

V dnešní době i nám samotným slovo **služba**, služebník či dokonce původní význam těchto slov, tj. otrok, připadá jaksí ponižující. Je to i z toho důvodu, že známe tento pojem třeba ze zdravotnictví nebo z dopravy. Na rozdíl od toho, je křesťanská služba spojena s vírou v Krista.⁶⁸ Ten, kdo se chce věnovat křesťanské službě, nemůže počítat s odměnou, a vůbec už nemůže svou práci omezovat nějakými pracovními hodinami. Musí naopak sám někdy vynaložit hmotné prostředky, ale i ten stále vzácnější čas, aby pomohl druhým. Chce-li si za svou službu něco nárokovat, nepochopil její podstatu. „Křesťanská služba je činností, která bez lásky a radosti, znamená dostat se do postoje farizeů.“ Na druhou stranu však nese s sebou i „nebezpečí vyčerpání, omrzelosti, únavy“.⁶⁹

Podle Šimra někteří vnímají vymezení **diakonie** jako „dílo praktické pomoci lidem z venku“, zatímco **křesťanskou službu** „jako praktickou pomoc lidem v křesťanském sboru“. To je podle něho „nesprávné a nesmyslné“. Toto rozlišení lze chápat „jako myšlenkový produkt mentality ghetta“, kdy církvi bylo vymezeno uspokojovat pouze „náboženské potřeby svých členů“ a navenek nesměla oficiálně působit. Je pouze jedna diakonie, která je nesena slovem listu Galatským: „čiňme dobře všem“... s dodatkem „nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry“ (6,10). Z toho vyplývá, že musím začít u toho, kdo je mi nejbližší, u bratra a sestry ze sboru, jinak je má snaha „zachránit svět“ falešná. Ale principiálně je určena všem.⁷⁰

Skutečnost, že Bůh se stal v Kristu člověkem, se odráží v diakonii, která má **ekumenický dosah a rozměr**, ano, diakonie je jednou ze základních konkretizací živé víry v Krista, který se vzdal svého bohatství - stal se otrokem - abychom my byli svobodní a bohatí (F 2,5nn).⁷¹ Podle Salajky je v současnosti postřehnutelný tlak ze strany

⁶⁸ NAJBRTOVÁ, Hana. [Http://sluzba.zadverice.cz](http://sluzba.zadverice.cz) : *Křesťanská služba* [online]. , 15.06.2009 [cit. 2009-07-08]. Dostupný z WWW: http://sluzba.zadverice.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=5:kesanska-sluzba&catid=1:aktualne&Itemid=4.

⁶⁹ NAJBRTOVÁ, H., tamtéž.

⁷⁰ ŠIMR, Karel. [Http://diakonie-zapad.evangelnet.cz](http://diakonie-zapad.evangelnet.cz) : *Diakonie a křesťanská služba zítra ?* [online]. Diakonický odbor západočeského seniorátu Českobratrské církve evangelické , 2009 , 4.4.2009 [cit. 2009-08-05]. Přednáška. Dostupný z WWW: <<http://diakonie-zapad.evangelnet.cz/diakonie-kres-anska-sluzba-zitra-karel-simr>>.

⁷¹ Beneš BENEŠ, Ladislav. [Http://sluzba.zadverice.cz](http://sluzba.zadverice.cz) : *Diakonie a křesťanská služba včera* [online]. 2009 , 12 Červen 2009 [cit. 2009-07-08]. Dostupný z WWW: <<http://sluzba.zadverice.cz/index.php?>

„ekumenických grémii“ na křesťanskou službu, aby se „angažovala i pro spravedlnost, mír a integritu stvoření“. Má jít o diakonii „cílvědomou a plánovitou“ konanou „soustředěnými prostředky“.⁷² Podle Salajky je „křesťanská služba lásky ... závažné teologické téma“. Na základě víry v Ježíše Krista je jeho tělo, církve, spjata proto nejen s bohoslužbou a misí, ale právě i s diakonií a charitou.⁷³

4.1. Charakteristika diakonie

4.1.1. Viditelné projevy diakonie

Základní specifickou charakteristiku diakonie můžeme spatřovat v působení a v díle Krista, které ho odlišovalo od „obyčejné“ sociální práce. Do své služby zapojoval svá duchovní obdarování a Boží moc. Při své službě lidem viděl jejich skutečné potřeby, nikoli pouze vnější stav věcí. Ježíšova pomoc lidem přinášela naději a směřovala k dalším krokům a změnám v životech lidí.⁷⁴

Diakonii můžeme chápat jako „bytí pro druhé“, které je hodně široké. Německý teolog Herbert Haslinger proto uvádí celkem osm tzv. „fenotypů diakonie“: „1) Diakonie je institucionalizovaná a spontánní. Institucionalizovaná je diakonie např. ve formě humanitárních nebo charitativních organizací (Charita, Diakonie). Spontánní je např. při pomoci v situaci krajní nouze (autonehoda).“ „2) Diakonie je profesionální a dobrovolná. Např. v nemocnici je činnost ošetřovatelky profesionální diakonie, zatímco návštěvy dobrovolníků u pacientů patří do dobrovolné diakonie.“ „3) Diakonie je úřední a soukromá. Úřední je např. v podobě pověřence biskupství pro menšiny, spíše privátní charakter pak má v domácí péči příbuzných o člena rodiny.“ „4) Diakonie je umístěna ve společenské mikro a makro oblasti. Angažmá pro tzv. třetí svět se pohybuje v makro-oblasti celosvětových souvislostí. Poradenský rozhovor se pohybuje mikro-oblasti mezilidského vztahu, i když musí být zohledněno sociální prostředí.“ „5) Diakonie je církevní i mimo-církevní. Jako ve farnosti organizovaná pomoc finančně slabým rodinám je církevní, jako křesťansky motivovaná spolupráce např. v Amnesty International je

⁷² Salajka, Milan. Křesťanská církev ve své duchovní aktivitě a práci : Obzor praktické a pastorální teologie. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998. s. 128.

⁷³ Srov. Salajka, M., tamtéž.

⁷⁴ BARTOŠ, P. ROZEHNALOVÁ, J, tamtéž.

mimocírkevní.“ „6) Diakonie se může dít vědomě i nevědomě. Sociální práce s lidmi bez přístřeší vyžaduje vědomé rozhodnutí a koncepci. Každodenní péče rodičů o děti většinou s diakonií vědomě identifikována není.“⁷⁵ „7) Diakonie je individuální a politická. Pomoc zdravotně postiženým v praktických záležitostech všedního dne je zaměřená na potřeby individua. Jako nasazení se pro zdravotně postižené vstřícnou politikou zaměstnanosti je diakonie politická.“⁷⁶ Salajka jde v této definici dál, když píše, že by měla být „zaměřená až na rozdílení daru Země ve prospěch tzv. třetích zemí. Při takovém nasazení ale hrozí konflikt s mechanismy bezohlednosti, jež působí v samém základě společenského života“.⁷⁷ „8) Diakonie může mít konečně podobu výslovně křesťanskou i ‚anonymně křesťanskou‘. Tím je myšleno, že i nasazení člověka, který není křesťanem, pro lidi v obtížných životních situacích, může mít kvalitu křesťanské diakonie, i když tento člověk své jednání jako křesťansky motivované nechápe, a ani ho s křesťanskou diakonií nespojuje.“

Z výše uvedeného obsahu jednotlivých fenotypů diakonie je zřejmé, že její činnost „nemá být pouhým důkazem, že křesťané berou svou víru vážně a dovádějí ji do důsledků, ale jasnou a praktickou odpovědí na utrpení a nespravedlnost ve světě, která nesleduje jiné cíle, než zmírnit utrpení a napravit nespravedlnost.“⁷⁸

4.1.2. Předpoklady diakonie

Beate je vidí v pěti základních činnostech. Jednak je to „**solidarita**“ jako „spoluúčast se zoufalými, bezradnými a lidmi bez naděje“, jednak „**naslouchání**“, které je vnímavé vůči druhého trápení a vydrží naslouchat, dále je to „**hlasitost**“, protože diakonie nezůstává němá. Čtvrtou činností diakonie je „**společenství**“, protože diakonie je obohacena kontaktem se zoufalými a smutnými. Poslední je „**sdílení**“, protože pomáhat znamená dávat i dostávat, dělit se i sdílet se, je spoluúčastí.⁷⁹

⁷⁵ OPATRŇY, Michal. <http://diakonie-zapad.evangelnet.cz> : *Církevní diakonie nebo diakonická církev?* [online]. Diakonický odbor západočeského seniorátu Českobratrské církve evangelické , 2008 [cit. 2009-07-05]. Příspěvek. Dostupný z WWW: <<http://diakonie-zapad.evangelnet.cz/cirkevni-diakonie-nebo-diakonicka-cirkev-michal-opatrný>>.

⁷⁶ OPATRŇY, M., tamtéž.

⁷⁷ Salajka, M., tamtéž.

⁷⁸ OPATRŇY, M., tamtéž.

⁷⁹ BEATE, Lenk. <http://diakonie-zapad.evangelnet.cz> : *Možnosti diakonického jednání – včera, dnes, zítra!* [online]. Diakonický odbor západočeského seniorátu Českobratrské církve evangelické , 2009 [cit. 2009-08-08].

4.1.3. Církevní diakonie

Podstata církevní diakonie je v existenci Syna člověka, v poslání toho, který nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil. Tato diakonická struktura Ježíšova života, smrti a vzkříšení přechází jak už bylo zmíněno na diákonů. Církev má vydávat světu svědectví o Boží lásce, a to třemi způsoby: slovem svědectvím („martyria“), modlitbou a „bohoslužebností“ („leiturgia“) a proječováním Boží lásky službou („diakonia“).⁸⁰ Ve všech třech vyjmenovaných je i úspěch Ježíšovy služby.

Právě i církev je povolána sloužit. „V konání dobra neumdlévejme: neochabneme-li, budeme sklízet v ustanovený čas. A tak pokud je čas, čiňme dobře všem, nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry“ (Ga 6,9-10). Svou přítomností ve světě církev zastupuje a zprostředkovává Ježíšovo poslání zjevovat Boží lásku všem lidem. Církev je vyslána do světa se zprávou, že Kristus je Pán, a má to prokazovat slovy i skutky (Jk 2, 14-17, 1 J 3, 17-18).⁸¹ I Bonhoeffer nebo Hoekendijk chápou církev jako „organizmus a instituci pro druhé“.⁸² Problémy ale Salajka vidí v „oscilaci mezi sociální službou církve a úřadem diakonátů, aby se nestal jenom pouhou sociální prací.“⁸³

Diakonie tedy není dobročinností nebo almužnou, ale „výrazem poslání ke službě – diakonií – smířením“. Právě toto pochopení diakonie má její praktické vyústění a v tomto smyslu mluvíme u diakonické církvi. Bez diakonie není církve – stejně jako není církve bez bohoslužby, společenství a svědectví o Kristu.⁸⁴

„Diakonie musí být integrální součástí křesťanského života“⁸⁵. Pokud je diakonie chápána jen jako dodatečná součást církevní praxe, stává se problematickou. Toto pojetí diakonie tak vlastně z potřebného člověka dělá objekt, který je využíván pro jiné zájmy, např.: „Pomáhám ne proto, abych pomohl, ale proto, abych Já získal spásu.“; „Pomáhám ne proto, že mě druhý potřebuje, ale proto, abych Já žil milost, kterou jsem dostal.“ „Pomáhám ne proto, že potřebnému nikdo jiný nechce pomoci, ale proto, abych zlepšil

⁸⁰ Salajka, M., tamtéž, s. 128.

⁸¹ BARTOŠ, P. ROZEHNALOVÁ, J, tamtéž.

⁸² Salajka, M., tamtéž, s. 128.

⁸³ Salajka, M., tamtéž, s. 128.

⁸⁴ ŠIMR, K., tamtéž.

⁸⁵ ŠIMR, K., tamtéž.

společenský kredit Své církve, resp. křesťanství.“ „Pomáhám ne proto, že je druhý v nouzi, ale proto, abych mu mohl lépe předat Svou víru.“⁸⁶

Ježíš Kristus je příkladem nezištné služby (L 7,13; J 11,33-35; L 10,33). Služba církevní diakonie má proto následovat Kristův příklad.⁸⁷

4.1.4. Sborová diakonie

Základním prostředkem církevní diakonie je místní sbor. Církev je většinou i nevěřícími lidmi vnímaná jako místo, kde by člověk měl najít úlevu a východisko. Člověk, který hledá pomoc bývá často „zahlcen nabídkou a nepřehlednou sítí různých služeb“. Trpící lidé – ať jsou nebo nejsou věřící – potřebují porozumění a pomoc, a mnozí se vědomě nebo nevědomě obracejí na církev a na věřící s prosbou o pomoc. „Středisko diakonie je pro mnoho lidí synonymem církve a chápou ho jako aktivitu sboru“.⁸⁸

I věřící lidé prožívají nejrůznější problémy a utrpení a potřebují společenství a duchovní podporu. Krizové situace v životě přichází buď jako „**nečekané rány**“, které vyvolávají hluboká traumata nebo jako „**dlouhodobé stresující situace**“, které působí na člověka delší dobu („dětská psychická zranění, absence jednoho z rodičů, zavržení vrstevníky, zneužívání a šikana, negativní sebepojetí).

Přizná-li místní sbor sám sobě, že potřebuje tuto službu, ocitá se na cestě stát se diakonickou církví. Služba diakonie není omezena jen na „sociální práce“, ale je křesťanskou službou v nejširším slova smyslu. Zde se výraz diakonie týká i služby zvěstování (to asi nejčastěji), služby smíření, správy sboru a veškerých služeb církve souvisejících s její s její růstem. „To všecko je z Boha, který nás smířil sám se sebou skrze Krista a pověřil nás, abychom sloužili tomuto smíření“ (2 K 5,18, Ga 6,10 a jiné)⁸⁹.

V církvi se můžeme často setkat s dobročinnými bazary či mimořádnými sbírkami. Pro sbory je dnes důležité zřídit *společný stůl* a mít tak možnost reagovat na elementární nouzi. Např. jídlo z jídelen, hotelů, od výrobců potravin a obchodníků lze svézt a zdarma rozdávat lidem v nouzi. Projekty jako „nocleh na jednu noc, otevřené kostely, bytová sdružení a „Boží byty““ jsou iniciativami křesťanské pohostinnosti, které mají za cíl pomoci

⁸⁶ Srov. OPATRŇY, M., tamtéž.

⁸⁷ Srov. OPATRŇY, M., tamtéž.

⁸⁸ HRDINKA, Josef. Nemám člověka. *Diakonia* [online]. 2006, č. 2 [cit. 2009-07-24], s. 4.

⁸⁹ BENEŠ, L., tamtéž.

lidem z bludného kruhu nezaměstnanosti a bezdomovectví. Lokální církev může být s lidmi pospolu. V činech milosrdenství se nesmí uzavírat ani lidem trestaným, poněvadž úkol církve je přivádět lidi k Bohu.⁹⁰ „Sbor je konkrétní místo, veřejné a viditelné, kde se musí realizovat tato Kristova láska ve prospěch člověka a světa...“⁹¹

4.1.5. Obnova institucionální diakonie

Často se ozývají kritické hlasy, že institucionální diakonie je odtržena od života sborů.⁹² Šimr považuje za důležité obnovu institucionální diakonie s odůvodněním, že je nutné vrátit se k „obyčejné vzájemné pomoci“ pro níž má být křesťanský sbor živnou půdou. Nepotřebuji výuční list, abych ochotně uvařil oběd a dal jej ve sboru těm „Kristovým nejmenším“, ale obnovení diakonie začíná u těch nejmenších a navenek slabě viditelných skutků⁹³.

Sociální služby, na jejichž poskytování se institucionální Diakonie omezila, jsou důležitým, ale nikoli vyčerpávajícím rozměrem diakonického poslání církve.⁹⁴

4.2. Vlastnosti diákona

O charakteru sloužících diákonů a jejich způsobu života píše apoštol Pavel v 1. listu Timoteovi (3,8-13) následující: „Rovněž jáhnové mají být čestní, ne dvojací v řeči, ne oddaní vínu, ne ziskuchtiví. Mají uchovávat tajemství víry v čistém svědomí. Ať jsou nejdříve vyzkoušeni, a teprve potom, když jim nelze nic vytknout, ať konají svou službu. Právě tak ženy v této službě mají být čestné, ne pomlouvačné, střídmé, ve všem věrné. Jáhni ať jsou jen jednou ženatí, ať dobře vedou své děti a celou rodinu. Konají-li dobře svou službu, získávají si důstojné postavení a velkou jistotu ve víře v Krista Ježíše.“⁹⁵

V listech apoštola Pavla se objevuje poměrně dost instrukcí týkajících se praktické služby druhým. Apoštol Pavel přirovnává církev k tělu, kde má každý úd svůj nezastupitelný úkol, a dává příkazy, s jakým postojem máme své úkoly vykonávat: „Nesmýšlejte výš, než je komu určeno, ale smýšlejte o sobě střízlivě, podle toho, jakou

⁹⁰ Srov. Salajka, M., tamtéž, s. 128.

⁹¹ BENEŠ, L., tamtéž.

⁹² ŠIMR, K., tamtéž.

⁹³ ŠIMR, K., tamtéž.

⁹⁴ ŠIMR, K., tamtéž.

⁹⁵ BARTOŠ, P. ROZEHNALOVÁ, J, tamtéž.

míru víry udělil každému Bůh. Jako je v jednom těle mnoho údů a nemají všechny stejný úkol, tak i my, ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu a jeden druhému sloužíme jako jednotlivé údy. Máme rozličné dary podle milosti, která byla dána každému z nás: Kdo má dar prorockého slova, ať ho užívá v souhlase s vírou. Kdo má dar služby, ať slouží. Kdo má dar učit, ať učí. Kdo dovede povzbuzovat, nechť povzbuzuje. Kdo rozdává, ať dává upřímně. Kdo stojí v čele, ať je horlivý. Kdo se stará o trpící, ať pomáhá s radostí." (Ř 12,3-8) Ve verši 13. pak čteme: „Sdílejte se s bratřími v jejich nouzi, ochotně poskytněte pohostinství." A dále verše 15 a 16: „Radujte se s radujícími, plačte s plačícími. Mějte porozumění jeden pro druhého. Nesmýšlejte vysoko, ale věnujte se všedním službám."

V listu Galatským 6,9-10 apoštol Pavel vyzývá k vytrvalosti ve službě: „V konání dobra neumdlévejme, neochabneme-li, budeme sklízet v ustanovený čas. A tak, dokud je čas, čiňme dobře všem, nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry."

O postoji srdce, se kterým máme sloužit druhým, můžeme číst v Ko 3,23-24: „Cokoli děláte, dělejte upřímně, jako by to nebylo lidem, ale Pánu, s vědomím, že jako odměnu dostanete podíl na jeho království. Váš Pán je Kristus, jemu sloužíte."

V listu Jakubově je víra bez praktických skutků pomoci potřebným označena za mrtvou (2,14-17). Víra dochází dokonalosti teprve ve skutcích (Jk 2,22).

Na základě zmiňovaných textů vyplývá, že diákoní mají být střízliví, upřímní, radostní, ochotní, štedří, empatičtí (tj. schopní vcítit se do druhého), plni porozumění, pokorní, vytrvalí a mají sloužit druhým, jako by to bylo Pánu Ježíši Kristu.

4.3. Diakonie jako služba lásky

Diákon zpřítomňuje věřícím ale i nevěřícím lásku na základě pověření Pavla z kapitoly 1 K 13. Obsahem této lásky je sebezapíravá, trpělivá i statečná, také rozvážlivá a moudrá služba. Kdo slouží, musí se umět zříkat nejen svých hmotných věcí, ale také věnovat této službě čas, vlastní pohodlí a v krajních případech se zříci svých práv⁹⁶. Když se podíváme na Kristův život, budeme udiveni, jak málo vděčnosti sklízel od těch, kterým pomáhal, a jak málo byl „úspěšný" i u těch nejbližších. Trpělivost lásky spočívá v tom, že

⁹⁶ NAJBRTOVÁ, Hana. <http://sluzba.zadverice.cz> : Křesťanská služba [online]. , 15.06.2009 [cit. 2009-07-08].

umíme opravdově, pozorně naslouchat potřebným. Láska nikdy nemá ztrácet naději a z toho vyplývá i její statečnost.

Úloha diákona v církvi (Apoštolské církvi) není omezena pouze na pomoc při Večeři Páně, při křtu, ale jedná se o všestrannou pomoc a péči o její členy. Na základě svých vlastních postřehů vím, že každý diákon pečuje o určitý počet věřících. Kazatel tuto práci celkově řídí.

Ve vztahu diakonské péče i praktické teologie vůbec může dojít ke dvojímu extrému. Diakonii je možno buď podceňovat, tj. považovat ji za *Popelku* v porovnání s ostatními teologickými obory. Druhým omylem pak je přecenění praktičnosti vedoucí k podceňování odborné teologické práce. Zejména v některých tradičních sborech je slyšet hlasy, že „budoucí kazatelé by měli daleko méně studovat teologické disciplíny a svůj čas věnovat praxi. Vždyť drtivá většina zakladatelů Apoštolské církve byli lidé nevzdělaní, a přece vykonali tolik užitečné práce pro Pána“.⁹⁷ V minulosti odešla řada lidí z církve, protože nezakotvili ve společenství. Možná to byl určitý nedostatek služby diákonů a deficit lásky ve společenství vůči těmto lidem.

⁹⁷ KOCIÁN, Aleš. Evangelizace bez následné péče je polotovar. Diakonia [online]. 2006, č. 2 [cit. 2009-07-24], s. 16.

5. DIAKONIE V ŠIRŠÍM BIBLICKÉM POJETÍ

Míním zde více činností, které souvisí s existencí církve ve světě.

5.1. Služba slovem

Tajemství této služby spočívá v daru od Boha - mocně kázat slovo, modlit se, učit druhé a dokonce dělat zázraky. „Jedni mají dar mocně kázat slovo, modlit se, učit druhé a dokonce dělat zázraky“. Tuto službu představují i bibliční svědkové Eliáš, Jan Křtitel, Pavel, Petr, Jakub a další. Lidé pod vlivem jejich zvěstí činili pokání a odevzdávali svůj život Bohu. Tito aktivní služebníci „slova“ potvrzovali zvěst praktickými činy a opravdovosti víry: „Nepočínáme si lstivě ani nefalšujeme slovo Boží, nýbrž činíme pravdu zjevnou, a tak se před tváří Boží doporučujeme svědomí všech lidí“ (2 K 4,2). Jejich slovo bylo neseno Duchem Svatým.⁹⁸

5.2. Evangelizační služba

Ti, kdo uvěřili stali, se Kristovými následovníky a tím i šířiteli jeho zvěsti: „Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření“ (Mk 15,16). Zvěstování, kázání, předávání dobré zprávy o spasení v Kristu lidem je důvodem existence církve.⁹⁹

Evangelizace má dvě základní složky, které jsou vzájemně provázané. První je „aktivní verbální evangelizace“, tzn. zvěstování poselství o spasení v Kristu, rozhovory o víře s jinými lidmi, přednášky, studium a šíření Božího slova prostřednictvím časopisů, knih, rozhlasu a televize. Druhá složka je „aktivní péče o získané lidi uvnitř církve“ aby rostli ve víře.¹⁰⁰

Právě, to co nejvíce vadilo vládním úředníkům v komunistické době, byla evangelizační činnost. Boží plán spasení spočívá i ve verbálním zvěstování, které jde ruku v ruce s ostatními službami církve. „Církev se ve své podstatě podobá lidskému tělu“ – „evangelizace se podobá kostře“ a „diakonie měkké tkáni“. Obě složky jsou stejně

⁹⁸ KAHANEC, L., tamtéž, s. 36.

⁹⁹ HARASTEJ, P., tamtéž, s. 5.

¹⁰⁰ KOCIÁN, A., tamtéž.

důležité a umožňují život organismu. Evangelium vede pochopitelně ke vzájemnému sdílení spásných darů milosti i s ostatními ve společenství církve.

5.3. Služba misí

„Bible nemluví rovnou o misii“¹⁰¹, ale misionářská služba je pro církve záležitostí poslání ve světě. Pán Ježíš ji vysílá do celého světa: „Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého“ (Mt 28,19; Mk 16,15-16).

Moderní pojetí misie chápe službu jako „evangelizaci obyvatelstva“.¹⁰² Misijní práce je spojována se sociální a zdravotní péčí, které otevírají prostor pro přijetí zvěsti o spáse v Kristu (Mt 10,14n).¹⁰³ „Diakonie nechť je služba, kde se osvědčuje moc evangelia, bez ní je evangelium vyprázdněno, ať však není prostředkem k získání vlivu.“¹⁰⁴

Misionáři jsou poučeni, že mají uchovávat v nehlubší úctě zákony a zvyky země, ve které slouží, a že mají ctít právo každého člověka na náboženské přesvědčení a jeho praktikování. Misionáři jsou často vzdáleni od domova a od rodiny, a tak mají čas i osobní zájem o bližší sociální kontakt s lidmi. Civilní zaměstnání, které vstupem do misie neopouští, dělá v tomto ohledu z diákona originálního pracovníka s osobitým posláním.¹⁰⁵

Misijní činnost se netýká jenom vzdálených krajín, ale i České republiky. Je přínosem pro každou zemi, ale nesmí být nástrojem vnucování či ideologizace křesťanství. Podle Bučka je misijní činnost velkou výzvou pro církve v době globalizace a výzvou k dialogu s jinými náboženstvími. Na základě toho vzniká otázka, jak se Boží dílo spásy bude představovat v globální kultuře. Jedna z možných cest je „nabízet alternativu ke konzumnímu životnímu stylu, který devastuje přírodu a člověka“.¹⁰⁶

¹⁰¹ Salajka, M., tamtéž, s. 128.

¹⁰² Salajka, M., tamtéž, s. 128.

¹⁰³ Salajka, M., tamtéž, s. 128.

¹⁰⁴ BENEŠ, Ladislav. Dokumenty o misii Českobratrské církvi evangelické : „Potřebujeme misiologii? Pokud ano, proč ji nevyučujeme a systematicky ji nerozvíjíme?“. Konference Středoevropského centra misijních studií, Praha. 20.6. 2007.

¹⁰⁵ CONGAR, Y.: Die Stellung des Diakonats in einer Theologie der Ämter. In: ULLRICH, L. (edit.): *Das Amt des Diakons*. Leipzig : St. Benno – Verlag 1977, s. 205.

¹⁰⁶ Srov. BUČKO, Ladislav. Globalizácia a misia Cirkvi. RaN : Radost' a nádej. 2008, č. 1, s. 24-31. Dostupný z WWW: <http://www.uski.sk/frames_files/ran/2008/ran-2008-1-03.pdf>.

5.4. Služba pastoračí

Předpokladem této služby je dar pastýřské péče (duchovní dar). Tito lidé možná nejsou vybaveni schopností mluvit stejně přesvědčivě, ale mají schopnost milovat, povzbuzovat, trpělivě vychovávat, napravovat, vést a zapojovat druhé do společenství církve a do Božího díla. Tito diákonci jsou nejbližšími spolupracovníky faráře nebo pastora církve. Dokáží citlivě vnímat potřeby lidí a odhadnout, jaké prostředky jsou důležité pro laskavou péči. Umí druhé vést k rozhodnutí duchovně růst, vítězit nad hříchy, přirozeně navazovat hezké mezilidské vztahy a zapojovat je do různorodé služby. Nedělá jim problémy pracovat v ústraní s jednotlivci nebo v malých skupinách. Jejich velkou *devizou* je schopnost empatického trpělivého naslouchání a povzbuzování.

V oblasti pastorační péče patří do služby lásky u nově pokřtěných členů jednak „zapojování nových členů do společenství církve, která se stává jejich novým duchovním domovem“; „jejich provázení a pomoc v duchovním a osobnostním růstu“; „pomoc při řešení různých problémů a krizí, které nově pokřtění lidé přirozeně prožívají díky novému životnímu stylu a novému prostředí“; „jejich zapojování do služby ve sboru a pro jiné lidi“; „poskytování praktické (sociální a humanitární) pomoci členům sboru, těm kdo do společenství církve přicházejí a podle možností i ostatním lidem v okolní společnosti“.¹⁰⁷

Aby mohli diákonci vykonávat svoji službu odpovědně a kompetentně, je nutné je vzdělávat ve všech potřebných oblastech. Pastorační pracovníci se neustále setkávají s různě trpícími a zraněnými lidmi a jejich úlohou je, aby jim pomáhali řešit problémy a *regenerovat* jejich rány. Proto Bůh zřídil diakonskou a pastorační péči, aby lidem v podobných situacích pomáhala.¹⁰⁸ Službou pastoračí diákon vykonává i péči o vězně, svobodné matky, etnické skupiny atd.¹⁰⁹

5.6. Diakonie při bohoslužbě

I když bohoslužba nevyčerpává celý život církve, přece jí patří důležité místo. Bohoslužby spojují lidi navzájem a vedou je ke společenství. Neexistuje církev bez

¹⁰⁷ HRDINKA, J., tamtéž, s. 7

¹⁰⁸ srov. Ž 37,5; Př 16,3; Iz 41,10.13.14; Iz 43,1; 1 Ko 10,13.

¹⁰⁹ KOCIÁN, A., tamtéž, s. 17

bohoslužby a bohoslužba bez církve.¹¹⁰ Diakonie by měla v tomto ohledu poskytovat pomoc **při organizaci a průběhu bohoslužeb**. Diakoničtí pracovníci obvykle vítají členy a hosty („služebník prahů“¹¹¹) a zajišťují jim místo v modlitebně, podílí se na přípravě a důstojném průběhu bohoslužeb křtu a Večeře Páně. Do oblasti jejich práce spadá také péče a údržba majetku sboru – zejména péče o modlitebnu. V katolické církvi je diákon vysvěcený, aby mohl pomáhat při oltáři.¹¹²

Za nesmírně důležitou považuji bohoslužbu mimo sbor obzvláště neslyšícím, vězňům nebo duševně nemocnými. Být nablízku, naslouchat, mlčet, dotýkat se, vyjadřovat, děkovat, odpustit, modlit se, tišit bolest by mělo být samozřejmostí služby lásky.

5.7. Služba lásky v administrativě

Kořeny administrativní služby diákona musíme hledat ve starobylém principu nakládání s majetkem církve. V praxi to znamenalo, že fungování církvi bylo hrazené z jejich majetků, a to co bylo nadbytečné, se rozdělovalo chudým. Tento princip je ale v současnosti velmi ojedinělý, a proto se realizace této služby spíše soustřeďuje na oblast ekonomicko-administrativní správy církve. Podmínkou je odbornost a intenzivní vztah mezi farářem, pastorem nebo knězem na jedné straně a diákonem na straně druhé. Tato služba lásky má pomoci kazateli, faráři, aby se více věnoval sboru např. pastorači.¹¹³

5.8. Sborová sestra

Služba tzv. „sborové sestry“ v zásadě navazuje na některé biblické výroky, že vedle kazatelské služby měla církev vždy zvláštní pracovníky spíše pro sociální službu (Mk 10,43n a 2 K 8,9). V Českobratrské církvi evangelické je v agendě pro pověření uvedená přímluvná modlitba za ustanovovanou sborovou sestru, která vlastně navazuje na tato dvě místa. Někde je sborová sestra pokládána za „pastorační pracovníci“. Jisté je, že sborové sestry jsou podle Písma ve „službě lásky potřebným“, kdežto v některých

¹¹⁰ Srov. KAHANEC, L., tamtéž, s. 39.

¹¹¹ WINDELS, O.: Jáhenská služba při liturgii. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I., II.* Praha : Pastorační středisko sv. Vojtecha 2005

¹¹² KOCIÁN, A., tamtéž.

¹¹³ ULLRICH, L., tamtéž, s. 40.

společenstvích jim patří „organizace a provádění křesťansky zaměřené sociální a pastorační péče a služby“. ¹¹⁴

¹¹⁴ BENEŠ, L., tamtéž.

6. DIAKONIE JAKO SOCIÁLNÍ PRÁCE

6.1. Sociální práce jako služba společenské spravedlnosti

Z definice sociální práce schválené Mezinárodní federací sociálních pracovníků jasně vyplývá, že „sociální práce podporuje sociální změnu, řešení problémů v mezilidských vztazích a posílení a osvobození lidí za účelem naplnění jejich osobního blaha.“¹¹⁵ Ve světě podle této teorie „sociální práce zasahuje tam, kde se lidé dostávají do kontaktu se svým prostředím s odvoláváním se na principy lidských práv a společenské spravedlnosti“. „Sociální pracovníci jsou agenti změny ve společnosti a v životech osob, rodin a společenství, jimž slouží.“ Hodnoty, ze kterých sociální práce vyšla se odvolávají na „humanistické a demokratické ideje, přičemž jsou založeny na „úctě v rovnost, hodnotě a důstojnosti všech lidí“ a lidských právech na mezinárodních etických kodexech.

To, co ale slouží jako motivace, není Kristova láska ale „**společenská spravedlnost**“, která v sobě obsahuje i složku **solidarity**. „V solidaritě se znevýhodněnými se snaží zmírňovat chudobu a osvobozovat zranitelné a ponížené lidi za účelem posílení jejich společenského zapojení.“ Profese sociální práce vychází „z poznatků získaných výzkumem a vyhodnocováním praxe“. přičemž teorie lidského rozvoje a teorie sociálních systémů jsou základním nástrojem „analýzy“, tak aby v sobě obsáhla „osobní, organizační, sociální nebo kulturní změny“.

Praktické vyústění sociální práce spočívá v „přímém kontaktu pracovníka s klientem (skupina, komunita)“.¹¹⁶ V tomto smyslu se snaží reagovat na „krize a akutní situace stejně jako na každodenní osobní a společenské problémy („jako např. společenské bariéry, nerovnosti a nespravedlnosti a jiné).“ Do aktivit, kterými se tyto služby naplňují

¹¹⁵ [Http://socialnirevue.cz/](http://socialnirevue.cz/) : *Definice sociální práce* [online]. Sociální revue. Sociální práce a společenské otázky., 2005 [cit. 2009-08-14]. Dostupný z WWW: <<http://socialnirevue.cz/item/definice-socialni-prace>>. ISSN 1801-6790.

¹¹⁶ Tokárová, A. a kol.: *Sociální práca. Kapitoly z dejín, teórie a metodiky sociálnej práce*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity 2002, s. 35

patří hlavně poradenství, klinická sociální práce, skupinová práce, sociálně pedagogická práce a rodinná terapie.¹¹⁷

6.2. Diakonie jako forma sociální práce

Diakonie působící v této sféře je zároveň platformou, na které církev nachází nejvíce možností evangelizační činnosti, ekumenické spolupráce a spolupráce se státními institucemi a občanskými sdruženími.

Církev taky zakládá dobročinné ústavy, útulky, špitály a mnohé jiné služby potřebným v rámci diakonie. Toto všechno připravilo půdu pro vznik „sociálního postoje společnosti k potřebám jednotlivců (sociální zabezpečení, zdravotní péče, pomoc slabším, starším, nemocným a jinak strádajícím lidem). K prožívání víry tedy patří také charitativní služba jako samozřejmý projev životnosti církve, dobře žitého evangelia a jasného svědectví zdravé víry. I sociální pomoc patří do života církve. Sociální práci vykonávají církve to, co stát nedokáže pro lidi vykonat. Zejména tam, kde lidé ztrácejí naději v budoucnost i ve svou vlastní orientaci. Zde může pomoci pouze křesťanská sociální diakonie, která je spojená s hodnotami víry. „A v jeho jménu bude naděje národů“ (Mt 12,21). V širším pojetí se diakonie snaží vytvářet společenské aktivity, které bojují proti zlu (ve formě kriminality, národnostní a rasové nesnášenlivosti, proti opovržení zdravotně postiženými apod.). Sociální diakonie prospívá společnosti a má Kristovo zaslíbení (srov. Mt 25,40).

Diákon v sociální oblasti musí podle Graubnera splňovat následující křesťanské principy i další předpoklady (předkládám zkrácenou Graubnerovu strukturu):

- a) musí být trvale vzdělávání a formování - profesní vzdělávání a duchovní formace se mají navzájem doplňovat;
- b) musí mít dar povolání ke službě - povolání ke službě chudým, trpícím a nemocným lidem“, křesťanský přístup k lidem - očima víry vidět Ježíše v bližních, zvláště v nemocných a trpících ve smyslu „cokoliv jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali“ (Mt 25,40);
- c) musí si vyhradit čas na modlitbu a společná setkání;

¹¹⁷ <http://socialnirevue.cz/>, tamtéž.

- d) musí umět vytvářet dobré vzájemné vztahy;
- e) musí umět řešit problémy a těžkosti – řešit v duchu křesťanské lásky;
- f) musí mít křesťanskou naději, že všechno co s Boží láskou konáme nebo trpíme, má hluboký smysl;
- g) musí pozitivně a znovu nalézat tradiční hodnoty, které vycházejí z křesťanství;
- h) vytvářet prostoru pro ekumenismus - sloužit všem lidem, bez ohledu na jejich příslušnost k rase, národnosti, náboženství a politickému zaměření;
- i) mít vynikající vztah k církvi, společenství¹¹⁸

6.2.1. Služba nemocným a umírajícím

Nejčastějším problémem, ve kterém musí diákon lidem pomáhat, je nemoc a umírání. Aby nemocným porozuměli a dokázali je povzbudit, musí si být vědomi celé škály problémů, kterým nemocní musí čelit. V této situaci si pracovníci musí uvědomit, že umírání musí být vnímáno jako součást života, která může být prožita plně, pokojně a smířeně. Onemocnění, zvláště závažné a dlouhodobé, doprovází bolest, tělesná únava, vyčerpání, oslabení, nechutenství, nespavost, slabost apod. Negativně působí i nedostatečná komunikace s ošetřujícím personálem, nedostatek informací o vlastním stavu, cizí prostředí nemocnice, diagnostické a terapeutické procedury.

Pro nemocné je klíčově důležitá podpora vlastní rodiny, přátel, spolupracovníků a také kazatele, diákona a členů církve. Diákon by se měl angažovat praktickou pomocí nemocným. Tato služba se může vykonávat prostřednictvím hospicové péče.¹¹⁹ Původně se tento pojem používal pro formu péče, jež se rozvinula v protikladu k běžné zdravotní péči. Hospicová péče kladla důraz na komfort, psychické a spirituální rozměry péče a hlavně na zachování pacientovy důstojnosti před smrtí.

¹¹⁸ GRAUBNER, Jan. CHARITATIVNÍ SLUŽBA CÍRKVE : PASTORAČNÍ PÉČE O CHARITU. *Pro vnitřní potřebu* [online]. 2005 [cit. 2009-08-07].

¹¹⁹ Dnes je v mnoha zemích stále častěji termín hospicová péče používán jako synonymum pro paliativní péči.

6.2.2. Služba starým lidem

Při této službě seniorům je třeba mít dostatek trpělivosti, pochopení, mít otevřené oči i uši. Tato služba svým posláním doplňuje službu nemocným a umírajícím. To, co je podstatné pro tuto službu, je zachovat kvalitu života.¹²⁰

6.2.3. Pomoc při traumatu ze ztráty

Služba je určená pozůstalým, kteří utrpěli šok způsobený smrtí blízkého člověka. První fáze pomoci je návštěva, vyjádření spoluúčasti a praktická pomoc, i když častokrát ji pozůstalí unáhleně odmítají. Nejdůležitějším pastoračním prostředkem je společenství a modlitba. Bible nás vybízí, abychom milovali jedni druhé, modlili se jedni za druhé a nesli břemena jedni druhých.

6.2.4. Služba pomoci při ztrátě nebo odchodu ze zaměstnání

Práce je velmi důležitou složkou života žen a zvláště mužů. V dnešní době poskytuje¹²¹ obživu, seberealizaci, sociální prestiž, uspokojení z vytvořených hodnot. Ztráta zaměstnání negativně zasáhla většinu lidí, kteří ztratili svoji práci a řešili to odchodem do důchodu. O to více negativně působí na člověka propuštění ze zaměstnání v době, kdy je v aktivním věku, na vrcholu sil a zkušeností. Nečekaná ztráta zaměstnání může vyvolat šok, bolest i pocity zbytečnosti.

Krátkodobá nezaměstnanost téměř nemá negativní dopady, naopak člověka stimuluje k hledání nové práce. Avšak dlouhodobá nezaměstnanost má destruktivní dopady jako jsou: pokoření, závislost na druhém partnerovi (na rodičích), předstírání před nejbližšími a před sousedy (odchody a příchody ze zaměstnání v určitou dobu), úpadek osobní kázně a časového harmonogramu života, osvojování si nesprávných návyků (mrhání časem) apod.

Diákon, kazatelé a sbor mohou člověku pomoci v nezaměstnanosti několika způsoby. Začínajícím krokem je taktí zjištění situace, návštěva, zájem o člověka a pomoc při hledání řešení. Důležité však je, aby diákon *jen* pomáhal – nikoliv aby záležitosti řešil

¹²⁰ HOJNÝ, Zdeněk. Co to k čertu je ta diakone : Sociální práce se seniory. *Bratrstvo* [online]. 2001, roč. 42, č. 2 [cit. 2009-07-24]. Dostupný z WWW: <<http://bratrstvo.evangelnet.cz>>. ISSN 1213-9351.

¹²¹ KOCIÁN, A., tamtéž, s. 19.

za dotyčného. Je také nutné nepřerušit s tímto člověkem kontakt a dávat mu najevo, že si ho vážíme, i když už nevykonává práci s významným sociálním statutem. Při návštěvách tohoto člověka je nutné ho povzbudit, modlit se s ním a poukázat mu na to, že to „může být jedinečná příležitost ke změně života, šance začít dělat něco smysluplného.“ Může si například najít více času na studium Bible a náboženské literatury, na svědeckou službu, na službu ve sboru apod. Tato situace ho bude nutit k iniciativě a aktivitě, může přemýšlet o změně svého povolání, o rekvalifikaci nebo zvýšení své kvalifikace studiem. Pokud takový člověk odmítá přijmout několik nabídek zaměstnání a má sklon raději nepracovat nebo se odmítá rozumně přizpůsobit, je nutné mít odvahu ho napomenout a poradit mu.¹²²

6.2.5. Služba solidarity – sbírka na chudé

Dalším výrazem sociální diakonie je sbírka peněz. Solidarita prvních křesťanů s bratry v nouzi se projevovala pořádáním sbírek (Sk 11,27-30; 1 K 16,2; 2 K 8-9; Ga 2,10; Ř 15,26). Apoštol Pavel ve 2 K 8,9 popisuje charakter této služby.¹²³ Je projevem bratrského společenství, které pomáhá tam, kde je pomoc potřebná (2 Kor 9,13). Někteří tuto pomoc spojují s pravými znaky církve, která si všímá duchovních i fyzických potřeb církve.

6.2.6. Služba sociálně vyloučeným

Myslí se tím pomoc církve tělesně, duševně postiženým, opuštěným lidem, starým, dětem v dětských domovech, včetně pomoci různým menšinám, odsouzeným a závislým skupinám. V tomto smyslu může zastávat určitou část diakonské služby i sociální pracovník, sestřička, lékař, ošetřovatel či vedoucí domova.

První oblastí je služba odsouzeným. Je naplněním Ježíšových skutků milosrdenství „byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou“ (Mt 25, 36). Má svá vlastní specifika a vyžaduje jiný přístup. Lidé ve věznicích jsou izolováni od společnosti i od ostatních lidí, jak o tom píše Graus: „Je zřejmě normální, že svět venku za branami věznice, se dívá k vězňům jako na ty zlé, ale když se změní náš pohled jako bratrů z věznice, tak se naše vztahy

¹²² HRDINKA, J., tamtéž, s. 13

¹²³ BENEŠ, L., tamtéž.

začnou měnit.¹²⁴ Mezi nimi jsou i lidé, kteří byli vychováni bez rodičů, nezažili v životě skutečnou lásku i lidé, kterým nebyla projevána úcta.

O odsouzené se dnes stará už i církev ve spolupráci s Vězeňskou službou. O propouštěné vězně je ale nutné se dál starat, aby nakonec nebyli nuceni se vrátit ke starým přečinům. Tato duchovní činnost však není jenom službou pro obviněné a jejich rodiny, ale i pro zaměstnance nápravného zařízení. Páter M. Porubčan to nazývá jako „pastoraci přítomnosti“. Není to nějaká konkrétní forma, spíš „sdílení času, problému, radostí a objevování víry mezi příslušníky a odsouzenými“.¹²⁵ Odsouzeným pak tato služba pomáhá stát se vnitřně svobodnými (Ž 146, 7).

Druhou oblastí je služba bezdomovcům. I s nimi to může být stejné, zvláště co se týče bourání mýtů o tom, že jsou to vždy lidé méně - až bezcenní, že si to zavinili sami, a že jsou odpudivý. Mezi bezdomovci jsou i lidé velmi nešťastní, mnohdy i bez vlastního zavinění.

Třetí oblastí je služba uprchlíkům. Cílem této služby je poskytovat rozličné formy podpory (od návštěv v uprchlických táborech, sbírky potřebných věcí i peněz, zprostředkování práce, zajišťování dětských táborů, ubytování cizinců ve sborech), pomoc se liší podle potřeby konkrétních rodin i jednotlivců a vyžaduje také společenské přijetí. Příchozí cizince musíme vnímat jako bližní v nouzi bez ohledu na jejich zemi původu či náboženské vyznání.

Čtvrtou oblastí je služba narkomanům. Součástí této služby je jak praktická pomoc, tak i zvěstování evangelia, aby se mohli začlenit do života ve společnosti. Doplňujícím programem této služby je chráněné bydlení umožňující bezpečný přechod ze střediska do společnosti.

Pátou oblastí je služba dětem a mládeži. Ta může probíhat v dětských domovech a výchovných ústavech. Cílem této služby je poskytovat výchovné, sociální a vzdělávací

¹²⁴ POLIAKOVA, Sarita. [Http://liptov.sme.sk/](http://liptov.sme.sk/) : *Väzenskí farári hovorili o svojich skúsenostiach vo väzniciach* [online]. Petit Press, a.s., c2009 , utorok 28. 7. 2009 16:00 [cit. 2009-08-15]. Dostupný z WWW: <<http://liptov.sme.sk/c/4952155/vazenski-farari-hovorili-o-svojich-skusenostiach-vo-vazniciach.html>>. ISSN 1335-4418.

¹²⁵ PORUBČAN, Marek. [Http://vincentini.sk/](http://vincentini.sk/) : *Duchovná služba vo väznici Banská Bystrica – Kráľová* [online]. Misijná spoločnosť, 2009 [cit. 2009-08-15]. Dostupný z WWW: <<http://vincentini.sk/main.php?page=4&id=9&id=145>>.

činnosti dětem, které se nachází v obtížné životní situaci. Pro zvládnání této situace se pracovníci snaží skupině zprostředkovat i kontakt se společenským prostředím a dále jim poskytnout pomoc při uplatňování práv a obstarávání osobních záležitostí. Osvědčenou terénní službou je také organizování zájmových činností a výletů.

Šestou oblastí je služba postiženým. Zahrnuje v sobě sociální a zdravotní pomoc lidem se zdravotním postižením buď přímo v domácím prostředí, nebo v některém zařízení s možností denního, týdenního nebo celoročního pobytu. Těmto lidem pracovníci poskytují také podporu při zdokonalování pracovních návyků a dovedností a při začleňování do společnosti.

7. PŘEHLED INSTITUCIONÁLNĚ UKOTVENÝCH PROJEVŮ

DIAKONIE

Ke koordinaci praktické služby světu se často ustanovují specializované organizace, pro které se v nekatolickém prostředí vžil název diakonie (katolická církev užívá pojem charita). V České republice tak můžeme najít přibližně 10 diakonických organizací, zpravidla působících při jednotlivých církvích. Od roku 1991 zastřešuje činnost jednotlivých diakonií „Diakonie v České republice“. Jak je uvedeno na webových stránkách této organizace „V současné době existuje v rámci členských organizací Diakonie v ČR více než 70 diakonických zařízení, v nichž pracuje přes 1000 zaměstnanců, kteří pečují v lůžkových zařízeních o více než dva tisíce lidí a ambulantně poskytují pomoc nezjištěnému počtu lidí. O další stovky a možná tisíce potřebných lidí pečují v jednotlivých církevních sborech (v rámci sborové diakonie) desetitisíce dobrovolných spolupracovníků.“¹²⁶ Členství v Diakonii znamená pro její členy jistou záštitu, protože pojem diakonie je pro státní správu synonymem určité solidnosti, což je velmi cenné zvláště pro nově vznikající organizace.

7.1. České katolické charity

Jsou největším církevním poskytovatelem sociálně zdravotních služeb u nás. Hlavní činností Charity je pomoc potřebným na území České republiky. Jde zejména o pomoc matkám s dětmi v tísní, lidem bez přístřeší, osobám se zdravotním a mentálním postižením, sociálně slabým rodinám, drogově závislým, opuštěným starým lidem, osobám, které se ocitly v osobní krizi, migrantům a uprchlíkům, vězňům a osobám vracejícím se z výkonu trestu. Charita provozuje poradny, stacionáře, přechodná ubytování, domovy pro trvalý pobyt, hospice apod., také vede projekty na začlenění se do společnosti a využití volného času.

Jsou charity dobrovolné, jejichž základními činnostmi jsou: organizování jednorázových charitativních akcí a sbírek, dále existují malé charity s jedním či jen několika zaměstnanci provozující jednu činnost až po velké s více jak sto zaměstnanci.

¹²⁶ BARTOŠ, P. ROZEHNALOVÁ, J., tamtéž, modli se a pracuj, část 3.

Dohromady provozují a zřizují v České republice přes 500 projektů (charitních domovů, stacionářů, domácích služeb, poraden a nejrůznějších středisek pomoci)¹²⁷.

7.2. Slezská diakonie

Rozsahem poskytovaných služeb patří mezi nejvýznamnější diakonické organizace u nás Slezská diakonie (zřízena Slezskou církví evangelickou). Jak název napovídá, Slezská diakonie působí především na území Moravskoslezského kraje, kde rozvíjí svou práci prakticky v každém větším městě, celkem má více než 50 středisek. Svou činnost zakotvuje na praktické realizaci biblických zásad lásky a služby lidem potřebným a lidem v nouzi. V centru pozornosti Slezské diakonie stojí lidé s postižením, senioři, lidé bez domova a všichni ti, kteří se dostali do nejrůznějších těžkých životních situací. Škála činností této organizace je poměrně široká - od azylových domů, přes denní stacionáře pro osoby se zdravotním postižením, poradenská střediska až po mateřská centra.¹²⁸

7.3. Diakonie při Církvi československé husitské

Činnost Diakonie je zaměřena na problémové a ohrožené skupiny obyvatel. Sociální služby poskytují všem občanům bez rozdílu. V rámci diakonie Strom a diakonie Broumov jsou poskytovány zejména sociální rehabilitace, terénní programy a materiální pomoc. Specifikou hlavních projektů Diakonie Broumov (Nová šance, Střecha pro všechny, Resocializace a integrace dlouhodobě duševně nemocných, Nová pracovní místa v Diakonii Broumov a navazující na projekt Zpět do společnosti) je, že do činnosti zapojuje i samotné uživatele z cílové skupiny, z nichž někteří v organizaci zůstávají dlouhodobě pracovat na různých místech podle svých schopností.¹²⁹

7.4. Diakonie Českobratrské církve evangelické

Úkoly Diakonie Českobratrské církve evangelické (ČCE) jsou organizovat, zajišťovat a poskytovat ve svých zařízeních sociální, zdravotní, pedagogickou a pastorační péči

¹²⁷ Redakce. <http://www.charita.cz/> [online]. Charita Česká republika, 2004 [cit. 2009-08-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.charita.cz/article.asp?nArticleID=310&nDepartmentID=187&nLanguageID=1>>.

¹²⁸ SZTEFKOVÁ, Halina. *Www.slezskadiakonie.cz : O Slezské diakonii* [online]. Český Těšín : Slezská diakonie, 2008 , 1.1.2007 [cit. 2009-08-16]. Dostupný z WWW: <www.slezskadiakonie.cz>.

¹²⁹ <http://www.diakonie-strom.cz/> : *Sociální služby* [online]. Diakonie husitská -strom, 2009 [cit. 2009-07-08]. Dostupný z WWW: <http://www.diakonie-strom.cz/index_soubory/page0004.htm>.

lidem, kteří se v důsledku věku, zdravotního postižení, nemoci, osamocení či ohrožení dostali do nepříznivé životní situace. Péče a podpora poskytovaná v zařízeních Diakonie Českobratrské církve evangelické směřuje k tomu, aby lidé, kteří využívají jejich služeb, mohli žít v co největší míře svým běžným a důstojným způsobem života. Diakonie ČCE působí na území téměř celé České republiky (bez dvou krajů), kde je rozseto celkem 33 středisek této diakonie, a navíc 8 speciálních škol. I tato organizace se věnuje široké škále cílových skupin a poskytované služby jsou velmi rozmanité. Zaměstnává téměř tisíc zaměstnanců. Další stovky dobrovolníků jí pomáhají. Diakonie ČCE pořádá také řadu vzdělávacích kurzů pro pracovníky v sociální oblasti.¹³⁰

7.5. Armáda spásy

Specifické místo mezi diakonickými organizacemi zaujímá Armáda spásy, protože spíše než o církve se jedná o hnutí křesťanů výrazně zaměřených na misi a sociální práci. Armáda spásy v současnosti působí již ve více než sto zemích světa. V České republice má Armáda spásy zastoupení v devíti městech, kde funguje celkem 35 středisek. Zahrnuje oblast jak duchovní, tak i sociální. Hlavní, i když ne jedinou, cílovou skupinou Armády spásy jsou lidé bez domova, pro které zřizuje noclehárny a azylové domy.¹³¹

7.6. Maltézská pomoc

Diakonická organizace s názvem Maltézská pomoc byla založena suverénním řádem Maltézských rytířů – Českým velkopřevorstvím jako jediným zřizovatelem. Hlavní činností je pomoc potřebným na území České republiky. Maltézská pomoc je nejstarší charitativní organizací na světě a v rámci moderních humanitárních aktivit řádu je realizovaná ve více než 110 zemích celého světa – od Severní Ameriky přes Střední Východ po Austrálii. Její cílovou skupinou je především mládež, nemocní, zranění, vozíčkáři, děti z dětských domovů, opuštění staří lidé, vězni, chudé rodiny, lidi starající se o příbuzné postižené Alzheimerovou chorobou, děti s kombinovaným postižením, poutníci s postižením, lidé

¹³⁰ www.diakoniecce.cz : *Poslání* [online]. 2009 , 2009 [cit. 2009-08-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.diakoniecce.cz>>.

¹³¹ www.armadaspasy.cz [online]. Armáda spásy CZR, 2006 [cit. 2009-08-18]. Dostupný z WWW: <http://www.armadaspasy.cz/staticke.php?wh=kdo_jsme>.

postižení přírodními katastrofami a další potřební. Maltézská pomoc má 9 svých center, ve kterých působí 250 členů.¹³²

7.7. Diakonie při Církvi bratrské

Diakonie Církve bratrské má celostátní působnost, ve které jsou realizovány tyto projekty: 1) Domov Bethesda v Praze 9 - Chvaly pro seniory a lidi s handicapem; 2) Centrum Slunečnice v Praze 9 – Černý Most – podpora samostatného života osob s tělesným a kombinovaným postižením – denní centrum, asistenční služba, tréninkový byt a 3) Chráněné bydlení na Xaverově.¹³³

7.8. Diakonie Bratrské jednoty baptistů

Tato Diakonie podporuje a koordinuje sociální práce v církvi a této církve ve společnosti na základě křesťanských postojů a evangelia. V současné době má 8 center.

7.9. Diakonie při Evangelické církvi metodistické

Diakonie byla zřízena v r. 1993 a v současné době zahrnuje 11 samostatných právních subjektů – Středisek křesťanské pomoci působících v sociálně-zdravotní oblasti. Jedná se o kontaktní práce, poradenství, terapeutické komunity, krizovou pomoc, azylové domy a v menší míře o asistenční služby sociální péče - pečovatelskou službu a rezidenční služby. Jde především o aktivity směřující ven z církve, které jsou prospěšné pro společnost a snaží se řešit negativní sociálně-patologické jevy.¹³⁴ Tato zařízení jsou primárně určena k pomoci potřebným, věřícím i nevěřícím členům společnosti.¹³⁵

7.10. Diakonie Apoštolské církve

Posláním Diakonie Apoštolské církve je poskytnout platformu a koordinovat činnost svých členů v charitativní, misijní a sociální oblasti. Podporuje organizuje pro své členy

¹³² <http://www.maltezskapomoc.cz/> : Maltézská pomoc [online]. Charitativní organizace Suverénního řádu maltézských rytířů, 2006 , 2009 [cit. 2009-08-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.maltezskapomoc.cz/>>.

¹³³ <http://www.cb.cz/diakonie/> : Kdo jsme [online]. Církev Bratrská, 2009 [cit. 2009-08-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.cb.cz/diakonie/>>.

¹³⁴ ČERNÝ, Gusta. www.umc.cz/diakonie : POSLÁNÍ [online]. Evangelická církev metodistická, 2008 [cit. 2009-08-19]. Dostupný z WWW: <www.umc.cz/diakonie>.

¹³⁵ BARTOŠ, P. ROZEHNALOVÁ, J., tamtéž, modli se a pracuj, část 4.

vzdělávání a odbornou poradnu v oblasti diakonické práce. Diakonie provozuje svou činnost v následujících oblastech: pomoc narkomanům a jinak závislým lidem, náhradní rodinná péče, humanitární pomoc v zahraničí, zajišťování potravin pro hladové - Kavkaz, Ingušsko, pomoc opuštěným dětem – Kijev (Ukrajina) a volnočasové aktivity pro děti. Cílem je pomoci dětem vyrůst v samostatné a zodpovědné jedince žijící bez závislosti na drogách či alkoholu, bez xenofobie a rasismu.

V současnosti má Diakonie AC čtyři členy - Nadační fond Nehemia, Royal Rangers, Teen Challenge a občanské sdružení Žebřík. Cílem nadačního fondu Nehemia je motivace české církve, administrativní a informační servis, zprostředkování humanitární a charitativní pomoci, aktivní podpora spolupráce sborů při misijní práci. V současnosti se Nehemia podílí na šestnácti různých projektech humanitárního či misijního charakteru v jedenácti zemích v Africe, Asii a Evropě.

7.11. Diakonie Církve adventistů sedmého dne

Diakonie této církve je reprezentována organizací ADRA (mezinárodní humanitární organizace poskytující pomoc lidem v nouzi). Byla založena ve Spojených státech amerických před více jak padesáti lety a dnes má zastoupení již ve 125 zemích světa. V roce 1997 jí byl od Ekonomické a sociální rady OSN udělen statut vrchního poradce. ADRA pomáhá, jak při mimořádných událostech (živelné pohromy, válečné konflikty apod.), tak při realizaci dlouhodobých rozvojových projektů (podpora vzdělání, zaměstnanosti atd.). Jejím základním posláním je pomoci lidem v nouzi tak, aby byli schopni převzít kontrolu nad svými vlastními životy a mohli co nejlépe využívat ty zdroje, které mají k dispozici. ADRA ČR usilujeme o zvyšování úrovně života a zdraví obyvatel České republiky, rozvojových zemí a všech lidí, kteří její pomoc potřebují, a to bez rozdílu rasy, pohlaví, vyznání nebo náboženského přesvědčení. Dobrovolnická centra ADRA působí v Praze a také v Českých Budějovicích, Frýdku-Místku, Prostějově, Valašském Meziříčí, Zlíně a Ostravě. Tato centra působí jako prostředníci mezi dobrovolníky a

přijímajícími organizacemi, jimiž jsou například ústavy sociální péče. Cílem je motivovat mladé lidi tak, aby se dobrovolnictví stalo přirozenou součástí společnosti.¹³⁶

¹³⁶ <http://www.casd.cz> : *Diakonie* [online]. Církev adventistů sedmého dne, 2001-2009 [cit. 2009-08-19]. Dostupný z WWW: <http://www.casd.cz/mss/system/view.php?src=inc_diak_vyber&dat=DK_popis>.

ZÁVĚR

Práce se zabývá biblickými důrazy, které se vztahují k diakonické a sociální práci. Všímá si historických i prakticko-teologických souvislostí.

Přínos práce spočívá v tom, že se zachycuje historické i současné skutečnosti diakonie jako služby lásky ve všech oblastech. Poskytuje četné bibliografické odkazy, které mohou být inspirací pro další výzkum a jako výukový materiál pro lidi, kteří uvažují o službě diákona. V použité literatuře jsou publikace husitských, katolických i protestantských autorů. Pro další výzkum doporučuji bližším způsobem analyzovat jednotlivé teologické proudy, porovnat modely diakonie a zapojení diákonů do služeb pastorační, evangelizační a sociální práce v různých etapách církevních dějin.

Diakonie je mnohem důležitější oblastí života církve, než si většina členů a kazatelů připouští. Čteme sice o různých úřadech v organizaci mladé církve, ale jako kolektivní práci nacházíme pouze úkol oněch sedmi diákonů ze Skutků 6, 1-6. Nejdůležitějším úkolem této služby nemá být nic menšího, než vytvořit kvalitní zázemí pro hlavní poslání samotné církve. Naše služba by proto měla být vždy spojena s duchovním rozměrem a pokud jsme toho schopni, také se zvěstováním evangelia. I když poctivá a obětavá služba mnohdy mluví sama za sebe, nelze zatajit, kdo jsme a kdo nás poslal.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Bible : Pímo svatého Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad.* 12. vyd. Praha : Česká biblická společnost, 2001. 1580 s. ISBN 80-85810-28-X.
- BORSE, U.: *První a druhý list Timotejovi, List Titovi* Malý stuttgartský komentář, Nový zákon 13, Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství 2001, 122 s.
- BRAVENÁ, Noemi. *Biblické zdůvodnění sociální práce. Lásky jako síla v sociálním soužití.* 10 s. (rukopis nevyšel, v tisku).
- BUČKO, Ladislav. *Globalizácia a misia Cirkvi. RaN : Radosť a nádej.* 2008, č. 1, s. 24-31. Dostupný z WWW: <http://www.uski.sk/frames_files/ran/2008/ran-2008-1-03.pdf>.
- BUTTA, Tomáš. *Http://www.ccsch.cz : Z počátků křesťanské diakonie* [online]. 2006-2008 , 24.04.2008 [cit. 2009-08-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.ccsch.cz/view.php?id=648>>.
- COLSON, J.: *Der Diakonat im Neuen Testament.* In: ULLRICH, L. (edit.): *Das Amt des Diakons.* Leipzig : St. Benno – Verlag 1977, s. 49.
- CONGAR, Y.: *Die Stellung des Diakonats in einer Theologie der Ämter.* In: ULLRICH, L. (edit.): *Das Amt des Diakons.* Leipzig : St. Benno – Verlag, 1977.
- DOUGLAS, J.D. *Nový biblický slovník.* Praha : Návrat domů, 1996. 1243 s. ISBN 80-85495-65-1.
- FILIPI, Pavel. *Církev a církve : Kapitoly z ekumenické eklesiologie.* 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000. 187 s.
- FROLÍKOVÁ, Alena. *Rané křesťanství očima pohanů : Svědectví řecky a latinsky píšících autorů 1. - 2.. století.* Jinočany : H & H, 1992. 96 s. ISBN 80-85467-22-4.
- GRAUBNER, Jan. *CHARITATIVNÍ SLUŽBA CÍRKVE : PASTORAČNÍ PÉČE O CHARITU.* Pro vnitřní potřebu [online]. 2005 [cit. 2009-08-07], s. 1-9.
- HARASTEJ, Petr. *Diakonská služba.* Diakonia [online]. 2006, č. 1 [cit. 2009-07-24], s. 3-6.
- HERIBAN, J.: *Úvod do Prvého listu Timotejovi.* In: SVĚTÉ PÍSMO. 1995. Řím : SÚSCM 1995, 2483 s.
- HRDINKA, Josef. *Nemám člověka.* Diakonia [online]. 2006, č. 2 [cit. 2009-07-24], s. 2-14.
- HUDYMAČ, P. - PRISTÁŠ, P.: *Grécko – slovenský slovník k Novému zákonu.* Košice : Verbum 2000, 200 s. ISBN 80-966957-7-0.
- Kittel, Bernard. *Teologický slovník k Novej zmluve.* [1. zv.] / vydal; z 1. a 2. sv. (Alfa-éta) vybral a preložil Ján Grešo. Liptovský Mikuláš: Tranoscius, 1986. 299 s.
- KLIESCH, Klaus. *Skutky apoštolů.* Z něm.orig.přel.J.Veselá. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1999. 148 s. Malý stuttgartský komentář. Nový zákon ; sv. 5. ISBN 80-7192-287-0.
- KOCIÁN, Aleš. *Evangelizace bez následné péče je polotovár.* Diakonia [online]. 2006, č. 2 [cit. 2009-07-24], s. 15-21.
- KŘIŠŤAN, A. - OPATRŇY, M.: *Jáhni v Čechách a na Moravě.* In: *Teologické studie*, roč. 5 (2003), č.2, s. 41.

NOVOTNÝ, Adolf. *Biblický slovník*. 2. 1.díl vyd. Praha : Kalich, 1956. 1405 s.

OPATRNÝ, M.: *Otázka identity jáhenské služby*. In: *Teologické studie*, roč. 5 (2004), č.2, s. 37;

OPATRNÝ, Michal. [Http://diakonie-zapad.evangnet.cz](http://diakonie-zapad.evangnet.cz) : *Církevní diakonie nebo diakonická církev?* [online]. Diakonický odbor západočeského seniorátu Českobratrské církve evangelické , 2008 [cit. 2009-07-05]. Příspěvek. Dostupný z WWW: <<http://diakonie-zapad.evangnet.cz/cirkevni-diakonie-nebo-diakonicka-cirkev-michal-opatrný>>.

KAHANEK, Martin. *Pastoračné potreby a služba stáleho diakona*. Košice, 2007. 67 s. Teologická fakulta v Košiciach. Vedoucí diplomové práce Fabian Anton.

POSPÍŠIL, C.: *Teologie služby*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství 2002, 214 s., ISBN 80-7192-748-1.

SALAJKA, Milan. *Křesťanská církev ve své duchovní aktivitě a práci : Obzor praktické a pastorální teologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998. 181 s.

TEOLOGICKÁ KOMISE: *Jáhensství – vývoj a perspektivy*. In: *Teologické studie*, roč. 7 (2006), č.1, s. 74.

Tokárová, A. a kol.: *Sociální práce*. Kapitoly z dejín, teórie a metodiky sociálnej práce. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity 2002, 572 s.

ULLRICH, L.: *Thesen zur Theologie des Diakonates*. In: ULLRICH, L. (edit.): *Das Amt des Diakons*. Leipzig : St. Benno – Verlag 1977, 278 s.

WINDELS, O.: *Jáhenská služba při liturgii*. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I.,II*. Praha : Pastorační středisko sv. Vojtecha 2005,

Elektronické zdroje

BARTOŠ, P. ROZEHNALOVÁ, J. *Modli se a pracuj : aneb služba (diakonia) a její místo v církvi* [online]. Olomouc : Život v Kristu, 2007-2008 , 2008 [cit. 2009-07-16]. Časopis. Dostupný z WWW: <<http://www.apostolskacirkev.cz/view.php?cislocianku=2008012101>>.

BEATE, Lenk. [Http://diakonie-zapad.evangnet.cz](http://diakonie-zapad.evangnet.cz) : *Možnosti diakonického jednání – včera, dnes, zítra!* [online]. Diakonický odbor západočeského seniorátu Českobratrské církve evangelické , 2009 [cit. 2009-08-08]. Příspěvek. Dostupný z WWW: <<http://diakonie-zapad.evangnet.cz/moznosti-diakonického-jednani-vcera-dnes-zitra-beate-lenk>>.

BENEŠ, Ladislav. [Http://sluzba.zadverice.cz](http://sluzba.zadverice.cz) : *Diakonie a křesťanská služba včera* [online]. 2009 , 12 Červen 2009 [cit. 2009-07-08]. Dostupný z WWW: <http://sluzba.zadverice.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=4:diakonie-a-kesanska-sluba-vera&catid=1:aktualne&Itemid=4>.

BENEŠ, Ladislav. *Dokumenty o misii Českobratrské církve evangelické : „Potřebujeme misiologii? Pokud ano, proč ji nevyučujeme a systematicky ji nerozvíjíme?“*. Konference Středoevropského centra misijních studií, Praha. 20.6. 2007, konference , s. 1-4. Dostupný z WWW: <http://www.evangnet.cz/files/361-dokumenty_o_misii_ceskobratske_cirkve_evangelicke.doc>.

ČERNÝ, Gusta. [Www.umc.cz/diakonie](http://www.umc.cz/diakonie) : *POSLÁNÍ* [online]. Evangelická církev metodistická, 2008 [cit. 2009-08-19]. Dostupný z WWW: <www.umc.cz/diakonie>.

HLAVÁČEK, Petr. [Http://www.granosalis.cz/](http://www.granosalis.cz/) : *Baptistický koncept služby* [online]. Grano Salis Network, 2006 [cit. 2009-08-06]. Dostupný z WWW: <http://www.granosalis.cz/modules.php?name=News&file=article&sid=821>>.

HOJNÝ, Zdeněk. *Co to k čertu je ta diakonie : Sociální práce se seniory. Bratrstvo* [online]. 2001, roč. 42, č. 2 [cit. 2009-07-24]. Dostupný z WWW: <<http://bratrstvo.evangnet.cz>>. ISSN 1213-9351.

[Http://socialnirevue.cz/](http://socialnirevue.cz/) : *Definice sociální práce* [online]. Sociální revue. Sociální práce a společenské otázky., 2005 [cit. 2009-08-14]. Dostupný z WWW: <<http://socialnirevue.cz/item/definice-socialni-prace>>. ISSN 1801-6790.

<http://www.casd.cz> : *Diakonie* [online]. Církev adventistů sedmého dne, 2001-2009 [cit. 2009-08-19]. Dostupný z WWW: <http://www.casd.cz/mss/system/view.php?src=inc_diak_vyber&dat=DK_popis>.

[Http://www.cb.cz/diakonie/](http://www.cb.cz/diakonie/) : *Kdo jsme* [online]. Církev Bratrská, 2009 [cit. 2009-08-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.cb.cz/diakonie/>>.

[Http://www.diakonie-strom.cz/](http://www.diakonie-strom.cz/) : *Sociální služby* [online]. Diakonie husistká -strom, 2009 [cit. 2009-07-08]. Dostupný z WWW: <http://www.diakonie-strom.cz/index_soubory/page0004.htm>.

[Http://www.ecavkk.sk/diakonia.html](http://www.ecavkk.sk/diakonia.html) : *Čo je to diakonia ?* [online]. 2007 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecavkk.sk/diakonia.html>>.

[Http://www.maltezskapomoc.cz/](http://www.maltezskapomoc.cz/) : *Maltéžská pomoc* [online]. Charitativní organizace Suverénního řádu maltéžských rytířů, 2006 , 2009 [cit. 2009-08-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.maltezskapomoc.cz/>>.

NAJBRTOVÁ, Hana. [Http://sluzba.zadverice.cz](http://sluzba.zadverice.cz) : *Křesťanská služba* [online]. říjen 2008 , 15.06.2009 [cit. 2009-07-08]. Dostupný z WWW: <http://sluzba.zadverice.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=5:kesanska-sluba&catid=1:aktualne&Itemid=4>.

POLIAKOVA, Sarita. [Http://liptov.sme.sk/](http://liptov.sme.sk/) : *Väzenskí farári hovorili o svojich skúsenostiach vo väzniciach* [online]. Petit Press, a.s., c2009 , utorok 28. 7. 2009 16:00 [cit. 2009-08-15]. Dostupný z WWW: <<http://liptov.sme.sk/c/4952155/vazenski-farari-hovorili-o-svojich-skusenostiach-vo-vazniciach.html>>. ISSN 1335-4418.

PORUBČAN, Marek. [Http://vincentini.sk/](http://vincentini.sk/) : *Duchovná služba vo väznici Banská Bystrica – Kráľová* [online]. Misijná spoločnosť, 2009 [cit. 2009-08-15]. Dostupný z WWW: <<http://vincentini.sk/main.php?page=4&id=145>>.

Readakce. [Http://www.charita.cz/](http://www.charita.cz/) [online]. Charita Česká republika, 2004 [cit. 2009-08-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.charita.cz/article.asp?nArticleID=310&nDepartmentID=187&nLanguageID=1>>.

SZTEFKOVÁ, Halina. [Www.slezskadiakonie.cz](http://www.slezskadiakonie.cz) : *O Slezské diakonii* [online]. Český Těšín : Slezská diakonie, 2008 , 1.1.2007 [cit. 2009-08-16]. Dostupný z WWW: <www.slezskadiakonie.cz>.

ŠIMR, Karel. [Http://diakonie-zapad.evangnet.cz](http://diakonie-zapad.evangnet.cz) : *Diakonie a křesťanská služba zítra ?* [online]. Diakonický odbor západočeského seniorátu Českobratrské církve evangelické , 2009 , 4.4.2009 [cit. 2009-08-05]. Přednáška. Dostupný z WWW: <<http://diakonie-zapad.evangnet.cz/diakonie-kres-anska-sluzba-zitra-karel-simr>>.

Www.armadaspasy.cz [online]. Armáda spásy CZR, 2006 [cit. 2009-08-18]. Dostupný z WWW: <http://www.armadaspasy.cz/staticke.php?wh=kdo_jsme>.

Www.diakonicce.cz : Poslání [online]. 2009 , 2009 [cit. 2009-08-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.diakonicce.cz>>.

SUMMARY

DIAKONIE JAKO SLUŽBA LÁSKY V BIBLICKÉM POJETÍ

DIAKONIA AS A SERVICE IN A BIBLE CONCEPTION

Milan LIBA

Bachelor work describes diakonia as a service of Christian one of the most important services of Christian church. This service was executed with the first Christian related to material help as well as the spiritual due. The diakonia is very close connected to the greater mission of Christian church and of evangelization. The submitted work describes the diakonia from view of the Old and the New Testament including introducing diakonia as the service of Christian hope within the first Christian church. In other parts will be analyzed present form of diakonia as the Christian social services. In the last part the work offers view of Christian charity organization.

